

Britanijos LIETUVIS

EUROPOS LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS
NR. 37 (316) LONDONAS 1953 RUGSEJIS 17 VII METAI

KERSTENAS VLIKO SVETYS 7 DIENOS

„LIETUVOS LAISVES KLAUSIMAS YRA KARTU IR AMERIKOS LAISVES KLAUSIMAS“

Pirmasis kontaktas su atvykusiu į Europą JAV kongreso nariu Ch. Kerstenu ir jį lydintais ALT atstovais inž. A. Rudžiu ir LAIC direktore M. Kižyte buvo užmegstas Paryžiuje. Gavęs telegramą, į Paryžių išvyko Vykd. Tarybos pirm. K. Zalkauskas ir dalyvavo JAV ambasadoje įvykusiuose dviejose posėdžiuose. Kerstenas jų metu supažindino su kongreso sudarytą komisija, jos uždaviniais, savo numatytais darbais Europoje ir pareiškė norą pirmoje eilėje aplankyti VLIKą. Į Reutlingeną Kerstenas su savo žmona ir dukra, taip pat jį lydėję A. Rudis ir M. Kižytė atvyko rugpjūčio 29 d. vakare. Visi buvo apgyvendinti Traifelberge, už 12 km. nuo Reutlingeno esančiame kalnų kurorte. Rugpjūčio 31 d. buvo sukvietas Vykd. Tarybos posėdis, kuriame dalyvavo Kerstenas ir jį lydėję amerikiečiai lietuviai A. Rudis ir M. Kižytė. Posėdyje Kerstenas smulkiai išdėstė savo ir komisijos uždavinius, darbo planus, jų pabūdį ir tikslus.

ISKILMINGAS POSEDIS

Rugsėjo 1 d. VLIK'as buvo sukvietas iškilmingo posėdžio. Jame, be VLIK'o ir VT narių, taip pat dalyvavo ALT atstovai inž. A. Rudis ir LAIC — M. Kižytė. Posėdis Am. Balso buvo įrašytas į magnetofono juosteles ir paskelbtas per radiją. Kerstenui VLIK'o narius pristatė jo pirm. M. Krupavičius, o VLIK'ui Kersteną ir A. Rudį — M. Kižytė. VLIK'o pirm. M. Krupavičius ta proga pasakė šią kalbą:

Mielas JAV parlamento atstove Kerstenai, brangūs ALT atstovai p. Rudis ir p. Kižytė, VLIK'o Vykd. moštos Tarybos nariai ir svečiai! Jungtinės Amerikos Valstybės lietuvių iš seno vadina antrąja Lietuva. Ir ne be pagrindo. Antrosios Lietuvos vardą jį įgavo ne tikta savo lietuvių gyventojų skaičium, nes po Lietuvos gal daugiausia ten lietuvių gyvena, bet taip pat savo susitarvymu. Lietuviai ten pasijuto esą savo krašte. Statė bažnyčias, statė mokyklas, organizavo organizacijas, leido laikraščius ir knygas. Žodžiu, įsikūrė lyg ir valstybė valstybėje. Nuo pirmųjų lietuvių gyvenimo laikų vyrauojo įsitikinimas, kad niekur nėra lietuvių laisvesnio krašto ir laimingesnio negu JAV, ir nuo šių laikų ligi dabartinių tas įsitikinimas liko. Kai nustojom nepriklausomybės, bolševikams atėjus pirmą kartą, lietuvių tautai stačiai buvo kuriamos legendos, kad ne kas kitas, bet amerikiečiai grąžins laisvę Lietuvai ir kad amerikiečiai yra pasirengę visa padaryti, jog ne vieno krašto pasaulyje nebūtų paverto. Sakau, legendos, nes stačiai legendas pasakojau, kad esą, amerikiečiai jau anais laikais po Lietuvą vaikščiojo, ragino ir organizavo, tikino ir užtikrino, kad taip tikrai bus. Kada mes atsidūrėme tremtyje, išvaryti iš savo tėvynės raudonojo priešo, mes vėl gavom progą tvirtai įsitikinti, kad tik JAV yra toji mūsų laisvės atrama, kuri ir mūsų neapvilis. 1949 m. lankantis Vašingtone Valstybės Departamente mums buvo pasakyta, kad nebijokite ir nesvyruokite, stipriausias bičiulis esame mes — ir mes jį su niekadaus neapleisime. Bet pasistenkite bičiulių daugiau pasidaryti ten, kur jų turite mažiau t. y. Europoje. Ir mes matome, kad mums buvo pasakyta tiesa. Mes, Gerbiamašis Atstove, su Amerika susidūrėme ne pirmą kartą dabar Tamstai atvažiuavus, — ir visur mes turime pagalbos ir bendro su jais darbo paskelbimus į laisvę ir išsivadavimą. Bet Tamsta atvažiuavai jį čia su visais mums nauja ir jau seniai laukta naujiena, t. y. kad JAV yra visai realiai pasiryžusios Lietuvai padėti šia prasme, apie kurią esu pirmiau kalbėjęs. Tai yra didelis žygis. Tamstos darbas ir Tamstos priimtųjį Parlamento rezoliucija tai yra tik naujas lapas į mūsų santykius, į mūsų Lietuvos laisvę iš vienos pusės, iš antros pusės tai yra naujas argumentas, naujas įrodymas, kad JAV su savo tauta, su savo gyventojais nėra realūs žmonės, bet yra ir idealistai,

kurie brangina ne tik savo, bet ir kitų tautų laisvę. Jiems paaukoti ir pinigai, ir žmonija, ir kraujo, matyti, nėra kliūtis pasiekti tą savo idealą, t. y. suteikti ir garantuoti laisvę žmogui ir laisvę pasauliui.

Mielas Atstove! Mūsų lietuvis amerikietis, įsigyvenęs iš seno Amerikoje, turi duk dvi tėvynes, t. y. JAV ir Lietuvą, senąją savo tėvų žemėlę. Ir abiem tėvynėm jis pasišventęs lygiai ir pasiryžęs aukotis ir dirbti. Aš manau, kad mūsų tautiečiai, apsigyvenę gana tirštai, nes apie milijoną žmonių Jūsų krašte skaitoma lietuvių, yra padėję ne tikta sau įsikurti ir jaukiai gyventi, bet taip pat daug padėjo ir pačiam Jūsų kraštui. Lygiai lygiagreta kada ateina reikalas remti Lietuvos bylą, taip pat atsidėję ją remia. Pirmoji Lietuvos nepriklausomybė buvo labai paremta ir mūsų tautiečių subsidijuota iš JAV. Kada mes atsidūrėme dideliame pavojuje ir dabartiniu metu didelį nelaimę, lygiai tie patys mūsų tautiečiai Amerikoje, kurie yra kartu ir Amerikos piliečiai, stipriausiai susiorganizavę ir plačiausiai atidare savo pinigine, remia tą siekimą grąžinti mums laisvę. Pirmutinis kaip organizuotos lietuviškos visuomenės veikėjas yra ALT, arba Amerikos Lietuvių Taryba, kurios du garbingus atstovus turime ir savo tarpe. Ji, toji Taryba, gal daugiausia ir mus remia mūsų veikloje, ir nuoširdžiausiai, ir jį daugiausia prisidėjo prie žygio, kurio vertę gerai suprattę mes šiandien labai aukštai keliamo ir džiaugiamės Tamsta, kaip jo realizatorių, turėdami savo tarpe. Tad atpasakojęs trumpą istoriją, atpasakojęs tą gimintystės ryšį, kuris yra tarp JAV ir Lietuvos, norėčiau konstatuoti, kad šios dienos įvykiai, susiję su Tamstos, p. Kerstenai, atsilankymu ir Tamstos darbu, su Tamstos rezoliucija, šitą gimintystę dar sustiprins ir išaugins. Ir jį neišnyks per amžius, nes Lietuva moka būti dėkinga ir moka neužmiršti savo bičiulių. Pone Kerstenai, aš visos kovojančios už savo laisvę ir bolševikų kryžiuojamos Lietuvos vardu reikiu Tamstai giliausią padėką. Lygiai prašau tą padėką perduoti Jūsų garbingai tautai. Mes tikime ir nenustosime tikėję — šalia Jūsų ir su Jumis kaip nugalėtojai žengsime į laisvę ir nepriklausomybę Lietuvą. Tada mes lietuvišką padėką, nuoširdžią padėką, tokią, kokią lietuvis lietuviui moka pareikšti, pareikšime Jums savo žemelėje. Ačiū, Gerbiamašis Atstove, Jums ir visai Jūsų tautai.

KERSTENO ZODIS

Laisvės draugai! Kiekviena žmogiškoji būtybė turi savo laisvės draugą. Aš Jums čia perduodu sveikinimus Jungtinių Amerikos Valstybių, tos šalies, kuri yra gimusi laisvėje. Juk Amerika buvo sukurta tų žmonių, kurie daugiausia atbėgo iš tironų kraštų, siekdami sukurti valstybę, kur jie galėtų naudotis pagrindinėmis žmogaus teisėmis, suteikto mis jiems paties Dievo. Šiandien žmogaus laisvei vėl gresia pavojus visame pasaulyje, todėl Lietuvos laisvės reikalas yra ir Amerikos laisvės reikalas. Štai kodėl, mano nuomone, prezid. Eisenhoweris savo kalboje JAV Kongresui šių metų sausio mėnesį pareiškė:

„Mes niekada nepritarsime jokios tautos pavergimui“.

Pagrindinė Amerikos politinė filosofija yra išreikšta mūsų Nepriklausomybės Deklaracijoje: visi žmonės yra Visagalio sukurti lygūs su tam tikromis neatimamomis teisėmis, tarp kurių yra teisė į laisvę ir teisė siekti laimės. Toje pačioje deklaracijoje pirmieji Amerikos steigėjai pareiškė, kad žmonės, patekę į tironiją, turi teisę ir pareigą nuvertinti tironiją ir sudaryti tokią vyriausybę, kuri užtikrintų jiems laimingą gyvenimą. Tai yra pagrindinė Amerikos politinė filosofija, kuria remiamasi Amerikos užsienio politika visados privalo viską daryti, ką tik ji gali kiekviena taikia priemone,

kad įgalintų pavergtuosius žmones atgauti savo laisvę.

Jei Sovietų Sąjungai būtų leista pasilaikyti pavergtąsias tautas ilgą laiką, tai ji, kaip Jūs gerai žinote, paverstų šias tautas savo įrankiais tolimesnei agresijai pasaulyje vykdyti. Mano nuomone, Amerikos uždavinys yra daryti viską, kad Sovietų Sąjungos vykdomas pavergtųjų tautų pajungimas būtų panaikintas. Štai kodėl lietuvių tautos laisvę, amerikiečių tautos laisvę ir visų žmonių laisvę yra nedaloma. Mūsų Kongresinio Komiteto uždavinys yra kuo plačiausiai atskleisti Sovietų įvykdytus prieš Baltijos tautas agresijos faktus, taip pat atidengti gyvenimo tikrovę bolševikų vergijoje nuo tos agresijos pradžios ligi šių dienų.

Aš tikiu, kad politinė karyba šian dienų yra svarbesnė už karinę karybą, o propaganda, pagrįsta tiesa, yra pati svarbiausia politinės kovos dalis. Juk jeigu pasaulis žinotų viską, kas darosi anapus geležinės uždangos, tai žmonės visame pasaulyje padėtų pavergtosioms tautoms atgauti savo nepriklausomybę. Taigi mes norime Jūsų pagalbos atkreipti pasaulio dėmesį į šiuos faktus. Mes žinome, kad Jūs ateisite į pagalbą. Mes padėsime Jums. Sujungtomis jėgomis, sujungę savo rankas su mūsų kenčiančių brolių anapus geležinės uždangos spygliuotų vielų rądomis, mes padėsime galutinai nušluoti šias šėtoniškas jėgas nuo žemės paviršiaus. Iš savo širdies gilumos dėkoju Jums visiems ir Jūsų didžiajam pirmininkui prel. Krupavičiui už malonų sveitimą parodytą mums visiems.

Inž. A. Rudis, Illinois valstybės Lietuvių Komercijos Rūmų pirmininkas, VLIK'ui, VT nariams ir svečiams perdavė ALT linkėjimus. Jis savo kalboje pabrėžė, kad Amerikos Lietuvių Taryba labai palankiai sekia VLIK'o veikimą ir stengiasi kuo galėdama padėti Lietuvai. Tie žmonės, kurie sudaro ALT vadovybę, yra ilgamečiai laisvinimo darbo veteranai. Šimutis, Grigaitis dirbo Lietuvai jau po Pirmojo karo. Jie su visais Amerikos lietuviams ir lietuvių tautos bičiuliais kiek galėdami rūpinasi Lietuvos laisvės byla. Kersteno komiteto praveisti tardymai bus geriausias akivaizdžios tiesos dokumentas plačiajai visuomenei. „Mes prašome Dievo pagalbos, ir jis mums tą pagalbą atsiuntė Kersteno asmenybe“, kalbėjo Amerikos lietuvių atstovas A. Rudis. „Lietuvos istorijoje tokio draugo mes dar nesame turėję“, pažymėjo. Kerstenas viską daro Lietuvos gerovei iš savo įsitikinimo. Ir jam reikia nuoširdžiai ateiti į pagalbą. ALT visiems pataria: veiki te vieninai, drašiai ir ryžtingai, meskite į šalį ginčus, sutartinai kovokite dėl Lietuvos laisvės. Amerikos lietuviams trokšta, kad lietuvių vi same laisvajame pasaulyje vieninai dirbtų laisvinimo darbą. „O mes iš savo pusės stengsimės viskuo padėti, jog Lietuva ir vėl būtų laisva“, baigė žodį ALT atstovas A. Rudis. VLIK'o pirmininkas M. Krupavičius atsakydamas į jo kalbą, užtikrino ALT atstovą, jog laisvinimo klausimais esame vieningi. Asmeninių ar grupinių nuomonių buvimas nekentkia laisvinimo darbui. Mes esame kaip kariai, pasirengę eiti prie ginklo ten, kur esame laisvinimo darbui reikalingi, — pažymėjo VLIK'o Pirmininkas.

Vykd. Tarybos pirmininkas K. Zalkauskas savo kalboje užtikrino a. r. narį Kersteną ir ALT atstovus, kad Vykdomoji Taryba padarys viską, kas tik yra galima, stengdamosi atskleisti pasauliui tą baisųjį fizinį ir materialinį smurtą, kuris buvo pa darytas mūsų tautai. „Ir mes tikime, — kalbėjo VT Pirmininkas, — kad pasaulis tai pamatys ir pasidarys savo išvadą. Mus labai džiugina, kad šitame darbe mes einame taip glaudžiai ir taip gražiai su Amerikos lietuviams. Taigi eisime su jais ir su viso pasaulio lietuviams ranka į ranką, nes tai yra visų laisvajame pasaulyje gyvenančių mūsų tautiečių uždavinys — parodyti pasauliui tą smurtą, kuris yra mums padarytas. Leiskite Jus

didžiai gerbiamas Kongreso Nary, užtikrinti, kad mes viską padarysime, kas yra mūsų galioje, kad būtų pasauliui atvaizduotas tas smurtas, kuris buvo padarytas Lietuvai“.

Paskum Kerstenui, jo šeimaj ir Amerikos lietuvių atstovams buvo įteiktos dovanos. Kerstenas dar karvė pabrėžė, jog žinąs mūsų gyvenamą tragediją. Tačiau jis iš savo pusės darys viską, kad pasaulis būtų laisvas, o mes visi galėtume pasiveikinti ir pasimatyti savo nepriklausomybę tėvynėje. Iškilmingas VLIK'o posėdis buvo baigtas sveikinimu Amerikos Lietuvių Tarybai ir abiejų tautų himnais.

Rugsėjo 2 d. įvyko drauge su Kerstenu Baltų Tarybos posėdis. Jame dalyvavo estų atstovai p.p. Selters, Jakobson; latvių — Liepins, Skaitis-

lauks, Sildē ir lietuvių — K. Zalkauskas ir Dr. P. Karvelis. Po pietų Kerstenas, daugiau pasikalbėjęs su latviais ir estais, išvyko į Nuernbergą. Turimomis žiniomis, Kerstenas aplankė Vokietijoje visų eilę atsakinčių pareigūnų. Apie rugsėjo 20 d. numatoma drauge su baltų atstovais bendra spaudos konferencija Bonnoje. Jos metu Kerstenas nori painforuoti vokiečių ir užsienio spaudą apie savo kelionės tikslus ir Kongreso Komiteto darbą. Europoje Kerstenas numato aplankyti ir daugiau kraštų. Visur tiek jis, tiek ALT atstovai mūsų tautiečių sutinkamą neparastai nuoširdžiai ir su dėkingumu. Reikalinga komisijai medžiaga atsiidėjus renkama. Mūsų laisvinimo veiksniai reikią įsitikinimą, kad su (nukelta į psl. 6)

VLIK'o Pirmininkas pasveikino telegrama Vakarų Vokietijos kanclerį Adenauerį su rinkimų laimėjimu.

Chicago. Buv. JAV prezidentas H. Trumanas pasmerkė respublikonų administraciją, kaltindamas ją už sunaikinimą visų tų laimėjimų socialinėje srityje, kurių buvo atsiekę demokratai. „Viso šito, kas dabar vyksta Vašingtone, pasekmes pajusime tik po kurio laiko.“ — pareiškė Trumanas atidarydamas demokratų partijos suvažiavimą.

Panmunjon. Komunistinės Lenkijos atstovas Jonas Haidukevičius, atsiųstas į neutralią komisiją prižiūrėti komunistinės Kinijos belaisvių, atsisakijęs grįžti Kinijon, pirmaj progai pasitaikius pats paprašė azilotesių, susitikęs su amerikiečių karininku. Nežiūrint tarybinės Lenkijos vyriausybės protesto, reikalavimo grąžinti pabėgusį atstovą, Haidukevičiui amerikiečiai suteikė politinio bėglio teises.

Berlynas. Vakarų Berlyno radio praneša, kad sovietų komisaras Semionovas, partiniame ryty Berlyno susirinkime pareiškęs, jog sovietų vyriausybė, ryšium su Adenauerio laimėjimu, bus priversta keisti savo lygiolingą politiką su Vakarų Vokietija, kurios dabartinis kancleris Adenaueris „einąs Hitlerio pėdomis“. Tą patį yra rašiusi ir maskviškė „Pravda“.

Teheranas. Kalinamas specialiai pruoštme Sultnabde apartamente buv. Persijos premjeras Mossadekas pareikalavo, kad jam būtų duotas šitoksai dienos daviny: gera sriuba, kotletas ir trys kepti viščiukai, nes tik geras maistas palaikąs jo sveikatą. Mossadeko reikalavimas išpildytas.

New Yorkas. Garsioji filmų artistė Rita Hayworth, gavo anoniminių laišką, kuriame grąšinama jai ir jos dukrai mirties bausme, jei ji negrįšianti pas savo vyrą Ali Chaną, su kuriuo ji yra persiskyrus; ir dabar besirengianti ištėkėti už ketvirtojo vyro.

Londonas. Naujasis britų keleivinis lėktuvas „Comet II“, priklausąs B.O.A.C. bendrovei, iš Londono į Rio de Janeiro nukriko per 20 valandų ir 46 minutes. Oro linijos direktorius, atlikdamas pirmąjį kelionę, pareiškė: „Pavakariu valgėm Londono, vakarienu Lisabonoje, pusryčius — Brazilijoje.“

Hannoveris. Šio miesto sporto aikštėje įvyko futbolo rungtynės tarp buv. vokiečių karių, kariavusių Afrikos korpuse, kuriam vadovavo Romelis ir buv. britų karių, priklaususių 7 divizijai, kuri kovojo prieš vokiečių Afrikos korpuse. Rungtynės pasibaigė lygiomis. Žiūrovų tarpe buvo Romelio žmona ir feldmarš. Kesselring, po kapituliacijos britų neustaitas mirties bausme, vėliau įki gyvos galvos, ir pagaliau visiškai paleistas.

Oslo. Trys lenkai paprašė Norvegijos vyriausybės azilotesių. Pasirodo, kad jie atvyko į norvegų uostą su lenkų laivu, kuris vežė sovietų gamybos automobilius. Bėgliai pasislėpė automobiliuose, kurie buvo lentomis apkalti ir pakrauti į laivą.

San Francisco. Čan Kaiseko sūnus, tautinės kinų aviacijos viršininkas, gen. Čang Čin - kuo vieši Amerikoje. Jis yra JAV vyriausybės svečty.

RAMINA PRANCŪZUS

Paryžiaus dienraštis „France Soir“ atspausdino to laikraščio bendradarbių pasikalbėjimą su Vakarų Vokietijos kancleriu Dr. Adenaueriu, kuriame kancleris pasisako, prieš Prancūzijai išpūstą baimę dėl projekto, liečiančio Europos armiją. Adenaueris sako, kad Sąjunginė Europos Gynyba yra geriausias laidas prieš agresiją ir, girdi, Vokietija, taip pat kaip ir kitos Sąjunginės valstybės, atleis ruošis tik gynybai. Ramindamas prancūzus, Adenaueris pasakė: „Prancūzų baiminimasis, kad vakarių Vokietija, siekdama sujungti kraštą, grąšinanti sukelti naują pasaulinį karą, yra visiškai be pagrindo“.

Mus skaitytojams

Nuo šių metų pradžios „Britanijos Lietuvis“ eina kaip Europos lietuvių laikraštis. Visos Europos Lietuvių B-nės yra jo leidėjai.

Europos lietuvių laikraščio klausimas buvo plačiai apsparstytas per paskutinį Europos L. B-nių atstovų suvažiavimą Hannoveryje. Visų bendruomenių atstovai nusiskundė, kad dėl jo vardo, kuris, jų nuomone, žymiai sutrukdė naujų prenumeratorių pervavimą. DBLS Centro Valdybos buvo prašoma, ši klausimą dar kartą persvarstyti. Per paskutinį jungtinį DBLS Centro Valdybos, Tarybos ir Apygardos pirmininkų posėdį vienbalsiai buvo nutarta „B. L.“ vardą pakeisti artimiausioje ateityje.

Nuo sekančios savaitės laikraščio vardas bus pakeistas į EUROPOS LIETUVIS ir tokiu vardu jis eis toliau.

Tuo pačiu laiku prasidės platus „EUROPOS LIETUVIO“ verbavimo vėjus, kurį veda visų Europos bendruomenių įgaliota Vokietijos Krašto Valdyba, einanti šiais metais už bendruomenių gen. sekretoriaus pareigas. Vajts bus vedamas netik Europoje, bet ir užjūryje.

Tuo klausimu kitame numeryje bus atspausdintas Vokietijos Krašto Valdybos atsisaukimas ir pridėti prenumeratorių verbavimo lapeliai. Kviečiame visus dabartinius „Br. Lietuvis“ skaitytojus visomis išgalėmis tą vąjį paremti, kad jis tikrai pasisektų.

DBLS Centro Valdyba.

DIDZIOJI PAREIGA

Londono laukiama atsilankančio Jungtinių Amerikos Valstybių kongreso nario Charles Kersteno su pa lydovais. DBLS Centro Valdyba yra paruošusi šio įžymaus svečio priėmimo ir pagerbimo programą.

Stengiamasi, kad Charles Kersteno vizitas duotų kuo daugiausia naudos Lietuvos reikalams. Todėl Centro Valdyba imasi skubios akcijos surinkti kuo daugiausia dokumentinę ir gyvų liudininkų suteiktos medžiagos, kuri būtų svarbi Kersteno komisijai. VLIK'o Vykdomoji Taryba šiomis dienomis Centro Valdybai atsiųstame rašte sako, jog yra svarbu labai skubiai surinkti:

- a) dokumentacinę medžiagą;
- b) svarbiausius ir rimčiausius liudininkus, kurie galėtų nušviesti ir įrodyti bolševikų darbą Lietuvoje;
- 1. Lietuvos užgobimo būdas ir metodai.
- 2. Priverstiniai rinkimai į vadinamąjį „Liaudies seimą“
- 3. Žmonių išvežimai iš Lietuvos į Rusiją ir apskritai tautos naikinimas — genocidas.
- a) asmens nužmogintimas,
- b) mokyklos laisvės panaikinimas,
- c) šeimos griovimas,
- d) vaikų nustatymas prieš tėvus, e) tikėjimo persekiojimas ir t. t.

Žodžiu, reikia nušviesti visą bolševikų siautėjimą Lietuvoje ir jų padarytą mūsų valstybei bei tautai žalą pirmosios ir antrosios bolševikinės okupacijos metu. Žinios iš dabartinio Lietuvos gyvenimo ir kaip gyvena bolševikų okupacijoje žmogus yra ypatingai vertingos.

Kersteno komisija iš pateiktų mūsų žinių turi sudaryti ryškų ir pilną vaizdą, ką bolševikai padarė Lietuvoje su valstybe, tauta, žmogumi ir jo medžiaginiu, kultūriniu ir dvasiniu per amžius tektu lobiu. Svarbiausi yra tie liudininkai, kurie pasakomi įvykių yra matę savo akimis. Teikiamoji medžiaga privalo būti faktų, o ne bendrinio pobūdžio.

15.000 DM. AUKA
GIMNAZIJOS NAMAMS

Sveicarijos Europos Pagalba (Schweizer Europahilfe) savo Tarybos posėdyje rugpjūčio 31 d. nutarė Vasario 16 Gynnazijos bendrabūčio įrengimui Rennhofo pilyje paskirti 15.000 DM. dovaną. Pinigų pervedimo formalumas atlikti šį sveicarių organizacija Krašto Valdybai jau atsiuntė atitinkamus įgaliojimus ir sutartis.

J. LŪŽA

LIETUVOS KAIMA ATKURIANT

Su dideliu susidomėjimu skaičiau Jono Matulionio išvedžijomius apie būsimą Lietuvos kaimą (Brit. Lietuvis Nr. 33, 1953). Jo pareikšti samprotavimai dėl taip vadinamo suglausto ar grupinio kaimo yra visiškai realūs, ūkiški ir įtikinantys. Todėl J. Matulionio idėjai dėl naujos Lietuvos kaimo formos visiškai galima pritariti.

Zinoma, Lietuvos kaimo problemą vieniokiu papiežiui išspręsti nėra galima. Atkuriant naują kaimą, iškilis ir nauji, kartais nenumatyti, ūkiški, psichologiški, visuomeniški ir gal dar kitoki klausimai, kurie galės viena ar kita kryptimi pakreipti ir paties kaimo susiformavimą. Labai svarbu ir net lemiančiu dalyku čia gali būti ūkininko ir jo šeimos prisirišimas prie senosios tėvų ir protėvių sodybos. Pav., teko ši čia Anglijoj sutikti Ukrainos lietuvių, kuris 1930 m. buvo išvarytas iš savo ūkio ir išstremtas į Sibirą. Išgyvenęs tremtinio ir bado kančias, vo kiečių okupacijos metu šis ūkininkas grįžo į tą patį kaimą, tačiau nenorėjo apsigyventi kolchoze, bet pradėjo iš naujo kurtis savo buvusios sodybos vietoje. Jis ilgėjosi savo buvusio namų. Dar labiau jį ilgėsis Lietuvos ūkininkas, kurio protėviai nuo seno toje vietoje gyveno. Ir gali atsitikti, kaip ir J. Matulionis galvoja, pirm negu kas nors ateis su projektais, laisvas ūkininkas jau bus pradėjęs kurtis savo sodyboje ir niekur nebesutiks kraustyti. Tokių ir panašių klubių, be abejo, susidarys, bet turint iš anksto parengtą ir gerai išdiskutuotą planą, ne mažiau būtų galima padaryti suglausto kaimo kryptimi Lietuvos ūkininkui atsikuriant.

Šių eilučių autoriui suglausto kaimo idėja kvašinti galva nuo to laiko, kai išparceliuotų Lietuvos dvarų laukuose atsirado primityvūs (daugumoj) naujųkurių sodybos. Iš blaškytų naujakurių pirmieji trobesiai be tinkamai sutvarkytų sodybų, be įmanomų privažiavimų ir be mažiausių patogumų, prašyte prašėsi kaip nors sustumiamų krūvon, išrikiuojami prie patogesnio kelio, kad čia, jau bendrom įėjom, būtų lengviau įmanoma iškasti gerą šulinį, pastatyti pirtį, pažvyruoti privažiavimą ir t. t. Bet tuo laiku Lietuvos kaimas (išskyrus Suvalkiją) veržėsi iš įkryjusios rėžių sistemos ir vienintelis gero gyvenimo idealas atrodė vienkiemis. Tuo keliu nuėjo ir naujai pradėję savo gūžtas lipdyti naujakuriai. Tuo labiau, kad niekas tuo metu su naujais planais ar pasiūlymais kaimui į pagalbą neatėjo.

Galutinai suglausto kaimo idėja išryškėjo patekus į Vokietiją, kur keliais atvejais teko tokiam kaimo kurtis, dirbti ūkio darbus ir artimai stebėti tokio kaimo bendruomenių gyvenimą. Iš anuo metu susidariusio įspūdžio apie suglaustą kaimą užsi likusiose užrauose randu tokias pastabas: "Du dalykai man labiausiai krinta į akis: kaimo elektrifikacija ir grupinės sodybos. Elektrik vo kiečių ūkininkui duoda beveik viską — apšviečia visus ūkio trobesius,

kulia javus, pūta malkas, gamina akselį, mala grūdus, pumpuoja vandenį, šildo, verda ir kepa. Be elektros ūkininkas gyventi nebemokėtų. Ir pigi ji čia labai.

Bet gyventi jie mėgsta kaimuose, nors rėžių niekur nesimato. Yra prie kaimo ir vienas kitas stambus viensėdis, bet branduolys gyvena vienoj pačioj gražiausioj ir patogiausioj vietoj, dažnai prie upės ar ežero. Šitoks gyvenimas leidžia jiems pasirinkti sodyboms tinkamiausias vietas, palengvina įsivesti elektrą, įsteigti pašta, mokyklą ir kitus viešosio naudojimo patogumus. Bendruomeninis gyvenimas nuolat gyvena: vieni kitiems tarkininkauja, skolinasi ūkio reikmenis, padeda nelaimėj. Kaimo visada vietoje krautuve, paštas, mokykla, ūkio remontu dirbtuvė, bažnyčia, pieninė, seniūno įstaiga, salė ir... alinė. Tiesa, kai kuriems prisimena kiek toliau į savo laukus vaikščioti, bet, turint galvoj gerus kelius, tai nesudaro didelių sunkumų. Ir kai paklausi kurį ūkininką ar jis sutiktų savo patogumui palikti kaimą ir kraustyti į vienkiemius, jis visada neabejodamas atsako — Nein!

Teško matyti labai gražių, tvarkingų kaimų ir Anglijoj. Tuo tarpu vienkiemiai daugumoj atrodo labai skurdūs ir daro blogą įspūdį. Daug dar būtų galima kalbėti apie suglausto kaimo teigiamas ar neigiamas savybes, bet tai būtų daugiau ar mažiau J. Matulionio minėtų kartojimas. Iš jo nepamintu

krašte sukurti vien tik suglaustus kaimus. Dalis ūkių, ypač sveikos išlikusios stambesnių ūkių sodybos, pasiliktų viensėdžiais. Tai būtų lyg ir tarpinės grandys — ryšiai, jungiant viena kaimą su kitu. Gražiai suplanuoti, švarūs ir tvarkingi kaimai, su išdidžiai soduose skendinčiais vienkiemiais, patogūs susisiekimui keliais ir pakankamas kiekis pigios elektros jėgos — toks yra būsimoj naujo Lietuvos kaimo vaizdas.

A. GIEDRIUS

TRYS DAINOS

Is „Žalčių karalienės“.

SIENPJUVIŲ DAINA

Lekia vėjelis per žalią lanką
debesėlius nupūtes.
Šneka žolynė putpelekėlė
jau vaikelius išvedus.

Aš įsitversiu plieno dalgelį,
paleisiu į pievelę,
tai priguldysiu žalias žoleles,
baltųjų dobilėlių!

Valio, grėbleli, po pradalgėle,
valio, po plačią pievą!
Valio, grėbleli, po pradalgėle,
sesele grėbėjėle!

NAKTIGONIŲ DAINA

Daug dangų žvaigždėlių,
visos šviesios, gražios,
bet viena žvaigždėlė
už visas gražesnė.

Kaime daug mergelių,
visos linksmos, gražios,
bet viena mergelė
už visas linksmesnė.

Ta, kuri linksmiausia,
tą aš pašiskyriau,
kitą rudenį
vesti pažadėjau.

UNDINIŲ DAINA

Padangėj debesėlis,
o ant marelį vėjas.
Vai plaukia, plaukia narus laivelis
per marių gilumėle.

Per marių gilumėle
laivelis išbėgęs,
tame laivelyje jaunas bernelis
tris mergeles mylėjęs.

Tris mergeles mylėjęs,
o nė vienos neėmęs,
tik daug meilingų,
tik daug vylingų
žodelių prikalbėjęs.

Papūsk smarkiau, vėjeli,
įsupk labiau laivelį,
tegu prapuola, tegu pražūva
bernelis vilioklėlis!

BR. DAUBARAS

DUONOS BEJIEŠKANT

Ankstytą 1948 m. pavasario dieną, kai tik pašalys buvo nuėjęs, mes su šeiminiškė rinkome iš rudens paslėptoje duobėje bulves. Ne vienas Naujųjų Kirtimų kaimo ūkininkas, ypač tie, kurie dar „savanoriškai“ nebuvo nuėję į kolchozus, iš rudens paslėpė žemės grūdų ir bulvių. Be dirbant prie duobės, šeiminiškė sakio:

— Tu, Renata, esi vokietaitė. Tavęs, tikriausiai dabar netrems į Sibirą. Palankės kaimo turis labai artima giminę, seną moteriškę, kurios bent dabar taip pat neišveš. Mes vis vien neišsigelbėsime. Abiejų sūnų taip pat neišgelbėsime, tačiau Juozai, kuriam jau dabar septyneri metai, labai norėčiau bet kuriuo būdu išgelbėti. Jis turi likti Lietuvoje. Čia lauks šiaip taip prasimaitins ir užgaus tavo ir senutės prižiūrimas. Kaj tik šiek tiek atsilis, paglėds dienos, tu turėsi su juo dingti iš Kirtimų?

Jau ir anksčiau buvau girdėjusi apie išvežimus, bet 1948 metų pavasariu išaušus, tos kalbos nuolat buvo kartojamos, jei tik N. Kirtimų ūkininkai susitokdavu savo tarpe.

Kai vakarais iš kaimynų grįždavo šeiminiškės, jis pasakodavo, kad stritai ruošiasi masiniam išvežimui. Buvo net minimos kelios kaimo ūkininkų pavardės, kurie, girdi, jau įrašyti į išvežamųjų sąrašus.

— Neišsisuksime ir mes, vėliau ar anksčiau išveš. Reikia nors Juozą gelbėti. Nusistatome su Renata į Palankę, savoj žemėj vis nemirs badu; toks pragaras nesitęs amžiais. Juk girdi, kad nuolat žmonės kalba apie karą. O kai kalba, tai ir iškalba. Bet tau tik prisilakti galvoje... Pasirūpinatum iš anksto nors vieną vaiką išgelbėti, tai ir išgelbėtum. Bet jus, vyrai, kaip pjaunami avinai, nieko nedarote, o suėję į krūvą tik prisilakt... Jei jau vėl pradės vežti, tai bus taip, kaip ir 1941 metais: pradėjo, o už savaitės ir karas! Nevežti ir dabar, jei nenaujaustu, karas. Visti tie, kurie tada sūspėjo kur nors pasislėpti — išliko neišvežti, taip bus ir dabar...

— Generolu tau, ne boba reikėjo gimti! Kas dabar pradės karą? Gal tu paskelbsi kaimo bobų mobilizaciją ir apginkluosi atominėmis bombomis?!

Kai ims vežti, paspruksi į krūmus, pas miško brolius. Tavęs, nebūjok, neišveš. Tokių ir Sibiro nėra kur dėti...

— Tu tik apie save visada galvoji! Nueisi pas partizanus ir susilauksi Vinco likimo...
— Geriau žūtį savo kluone, su aumatomu rankose, negu Sibire nuo mongolo baslio. Jei ne tu su savo nuolatiniu zirzimu, seniai būčiau partizanų tarpe. Jie bent žino vieną priėjimą, o mes turime bijoti ir jų, ir stritų, ir jūsų bobiškų kalbų ir verkslenimų. Veš — tegu veža, ar taip, ar taip nebėra gyvenimo...

Kiekvieną kartą, kai mano šeiminiškė imdavo apie ką nors kalbėti, jie visada bardavosi. Šeiminiškės niekuo nebesirūpindavo. Jis išeidavo į kaimą, ten ilgai užtrukdavo, o grįžęs buvo piktas, zirzulus, dažnai prisigėręs. Kiekvienas mažmožis jį erzindavo, ir jis nesivaldydavo nei su židžiais, nei su veiksmais.
Saulė jau buvo nusileidusi. Vakaruose dangaus skliaustai nusidavė rausvomis varsomis, lyg ten degtų vis sas. Kaunas. Mūsų prižiūstas Rudis cypė, draskėjęs ir vis nerimdavo būcypė. Vygutėje supau mažąjį Vladuką. Jo galva buvo nuberta stambiais šašais, o visos kūnas raudonomis dėmėmis išmargintas. Šeiminiškė išėjo pas kaimynus, zuikio taukų įjėškio ti. Tai buvo vienintelis vaistas, kurio jį gydė mažąjį, seniai sergantį, suivytą Vladuką.
Štaiga į trobą nesibeldusį įbėjo

„PRIEŠAI“ VAIDILOŠ SCENOJE

Londono Vaidila žengia sparčiai pirmyn. Tai gali patvirtinti kiekvienas, kas turėjo progos pamatyti paskutinįjį Vaidilos darbą — F. Neveravičiaus „Priešus“.

Pats veikalas nėra sudėtingas, bet sceniškai žiūrint, — gana sunkus, nes veikalo intriga nerutuliojama vientisiniai, suskaldyta į gabalėlius, o kaip tik šitoki kūrinių vaidiniant, aktoriams tenka įdėti daugiau darbo ir didesnių sugebėjimų, norint, kad veikalas nenustotų savo vertės, būtų įdomus ir žiūrovų įdomas.

„Vaidila“ visa šitai išsprendė daugiau, negu patenkinama. Tikriau sakant, visiškai gerai, turint galvoje mėgėjų teatrą ir, svarbiausia, sąlygas.

Zinoma, visam pastatymo išbaigimui trūko kruopštesnio apipavidalinimo ir sceninio pateisinimo. Tačiau ir čia, žinant darbo priemones ir sąlygas, atleistina. Tenka vaidilėlius tik sveikinti ir skatinti kurti.

Individualiai aktorius paėmus, rečia pasakyti, kad vaidilėliai yra netik su gerais norais, bet ir su nebeįjotinais gabumais. Stabtelėkime kelias sakiniais ties kiekvienu:

Antanas Brazdžius — (pasituris ūkininkas, knygnešys) — V. Salčiūnas. Jis, Brazdžius, ūkininkas idealistas, kuriam lietuviškas raštas brangesnis už auksą. V. Salčiūnas šį vaidmenį atliko gerai. Jė tam tikrose scenose (susibarimas su žmona), jis ir nelabai įtikino žiūrovo, bet jo nuosirdumas ir laisvumas išpirko tuos trūkumus.

Angelė (Brazdžiaus žmona) — A. Mašalaitienė. A. Mašalaitienė žiūrova vai nuo seniai pažįsta. Kaip visada, taip ir šį kartą, Angelės vaidmenį Mašalaitienė buvo išnagrinėjusi pagrindiniai. Todėl jos sukurtoji Angelė buvo ir domi ir įtikinanti. Kiek silpnėsnė ji buvo paskutiniame paveiksle, prie sužeisto vyro.

Marcė (Angelės dukra) — V. Karalienė. Marcės vaidmuo abstraktus ir necharakteringas. Atrodė, kad V. Karalienė jį ruošdama nebuvo dvasiniam pakilime... Apskritai paėmus, — gera.

Laurynas (dailidė, kontrabandininkas, knygnešys) — J. Cernis. J. Cernis esu matęs panašiuose vaidmenyse. Ir šį kartą J. Cernis — svieto perėjūnas, pijokas, pramušgalvis. Jo sukurtas Lauryno tipas — labai ryškus, įdomus, žmogiškai natūralus, vietomis puikus. Bet kitame pastatyme taip pat ir norėtūsi matyti J. Cernį visiškai skirtingame vaidmenyje. Kas, suprantama, ir jam pačiam ir visam kolektyvui būtų naudinga.

Kunigas vikaras — V. Milvydas. Be abejo, tai pats nedėkingiausias veikalo vaidmuo: visos vikaro darbas — kalbinti Brazdžius ir Lauryną, kad jie eitų per sieną knygų gabenti. Bet, šiaip ar taip, scenoje mes matėme idealistą kunigėlį, kuris ir prie stačo ir klebonijoje, nebuvo Milvydas, bet kunigėlis.

Kurmienė (pletkininkė) — M. Mėnikienė. Bobutė su ilgoku liežuvė-

liu kokių netrūksta žemėje nuo Jėvos laikų. Jos, tarsi „svieto lygintojos“, viską mato, viską „taiso“. M. Mėnikienė, turėdama dėkingą dirvą, turėdama stiprų žiūrovų „užnuogarį“, galėjo būti artimesnė Kurmieni, kurios jau vien pavardė sako, — knaisiotį kitų reikaluose, nors vietomis išikrūjū jauti buvo pletkininkės „geros“ savybės.

bendro vaidilėlių pasikėmo scenos darbo.

„Priešus“ režisavo buv. dramos teatro aktorė — E. Arminaitė — Mo lienė, kuri, be abejo, idėjo daug širdies ir sugebėjimo į šį pirmą su vaidilėliais darbą.

Zemoje, mažoje ir negilioje scenoje, meninkų tenka išspręsti nelengvą proporcijos uždavinį tarp aktor-

„Londono Vaidilos“ aktoriai su režisore E. Arminaitė ir „Priešus“ autoriumi F. Neveravičium Soc. Klubo scenoje, Londone.

Lapelis (dvaro raštininkas) — J. Alkimavičius. Aktorių girti — lygu vaikui duoti pažaisti degtukas. Tačiau, atrodo, kad Alkimavičius mokės apsielti ir su „degtukais“, kaip jis sugebėjo sukurti iš smulkmenų iš „mažmožių, raštininkėlio tipą. Be abejonės, Alkimavičius, dirbdamas nuosirdžiai šioje srityje, pasiektų labai daug.

Kaminskas — A. Ragauskas. Ūkininkas, kurio didžiausias rūpestis apvedzinti savo Jonį su Brazdžiaus dukra. Kartais savo lėtumu jis išsiskyrė iš bendro veikalo ritmo, bet gal kaip tik tas ir buvo priemonė atvažduoti tikrą lietuvišką gospodoriaus tipą.

Kun Klebonas — P. Mašalaitis. Nežinia, bet atrodo, kad „civiliamė“ gyvenime Mašalaitis turėjęs daug reikalų su klebonais, turėjęs progos pažinti ne tik „Priešų“ kleboną, bet ir Lietuvos užkampio, bažnytkaimio ar miestelio, kuriam sočiai pavalgyti, išbarti parapijiečius, patogiai pailsėti — visas rūpestis. P. Mašalaitis kaip tik ir sukrėvė visus šiuos „priervalumus“ ne tiek autoriaus duotu tekstu, kiek aktoriaus kūryba ir susigaudymu, į anų laikų būdingą, sušlektėjusį klebono charakterį.

Tarp antraičių veikalo vaidmenų tenka paminėti Maryčiuką — D. Virkutinę, Uršulę — O. Puidokienę, Jonį — J. Baublį ir smulkes pavardėją — S. Puidoką. Tai vaidmesnis kurie veikale nėra išryškinti. Tačiau ir jie, būdami mažesniais veikale raktais, gyveno bendruoju pulsu, vietomis vykusiai paryškindami „stambesniųjų žučių“ teigiamas ar neigiamas ypatybes, tuo prisijungdami prie

riaus ir dekoracijų, juo labiau neturint pagrindinių apšvietimų priemonių. Dail. K. Dargis savo sugebėjimais „išsisuko“ be priekaištų iš šio uždavinio, nors vietomis ne tik užčiuopti, bet ir užuosti buvo galima „žaibiško“, dargiško darbo pasekmes.

Be abejonės, kad „Vaidilos“ teatras yra vienintelis Europos lietuvių tarpe pajėgus, sugebąs žiūrovui perduoti tikrąjį vaidybos meną, vienetą, stipriąs lietuvišką žodžių ir kūryba tremtyje besiblaškanti, kasdienybės ir ilgesio prislėgtą brolių. Ačiū vaidilėliams! J. Kazlauskas.

EISENHOWERIO TELEGRAMA

Amerikos Balsas transliavo iškilmes iš vyčių suvažiavimo Jungtinės Amerikos Valstybėse. Suvažiavime buvo nepaprastai audringai sutikta gautoji iš JAV prezidento Eisenhowerio telegrama, kurioje JAV prezidentas pareiškia užtikrinimą, kad Lietuva su Latvija ir Estija ir vėl bus laisvos. Amerikos lietuvių spauda ir radijai šiam naujam Eisenhowerio pareiškimui, kaip ir visai JAV vyriausybės ir parlamento akcijai padėti pavertiesiems Pabaltijo kraštams, skiria didelę reikšmę. Nurodoma, kad tuo metu, kai kurie kiti kraštai yra pasiryžę už vienos ar kitos rūšies nuolaidas Sovietams nurašyti Rytų Europą, Amerikos Jungtinės Valstybės su savo prezidentu aiškiai ir ryžtingai stovi už tuos kraštus išlaisvinimą. Tai yra pavyzdys ir kitiems laisvojo pasaulio kraštams, kaip reikia užsitolti už skriaudžiamuosius ir bolševikų pavergtuosius.

Plėdų Adelė. Jį buvo uždususi ir išsigandusi.

— Kur Juozienė?!

— Išėjo...

— Partizanai pranešė, kad jau kaimas išvis pusių apsuptas. Tūkstančiai stritų, milicininkų ir enkavedistų apspito visų valsčių. Visus, kas tik bando pro juos prasukti, nušauna. Sako, kad šią naktį ne tik iš Kirtimų, bet ir iš viso valsčiaus išves į Sibirą. Pasakyk šeiminiškai, aš bėgsiu kitiems pranešti...

Šeiminiškai grįžo drauge. Jie jau žinojo apie apsupimą. Netrukus atsakubė šeiminiško brolis su linksme ne žinia: stritai ir milicija šukuoja partizanus, kaip ir anksčiau, kad dažnai būdavo. Jei vežtų, būtų atvykę su sunkvežimiais. Ši žinia taip pat greitai apibėgo visą kaimą. Žmonės ėmė slėpti šiek tiek vertingesnius daiktus, duoną ir kitus maisto produktus. Vieni anksčiau sugulė, nedegė židurio, nors mažai kas miegojo. Laukė. Šeiminiškės man liepė neiti gultų kluonan, bet pasilikti troboje. Apie vidurnaktį jis atsikėlė, išėjo kieman, bet greit vėl grįžo.

— Niekas nebeišbėgė... Veža! Pas Urbonus, Petkus, pas Jonus ir kitur dega šviesos. Stritai viduje ir aplink sodybas. Krauna į kolchozo vežimus. Va tau, nereikėjo nė sunkvežimiu: su nuosavais arkliais išveža, pirmą juos suvarę į kolchozus... — Jis nusikeikė ir vėl norėjo išeiti. Bet šeiminiškė, pašokusi iš lovos, užstojo duris ir ėmė verkdamą prašyti:

— Juozai, nors dabar neik. Nepalik mūsų vienų. Neik... Jį laikė ant rankų verkiantį Vladuką, aš taip pat verkiau su iš miego prizaadintu Juozuku. Šeiminiškės priėjo prie lango ir žiūrėjo į kiemą. Dabar ir aš aiškiai girdėjau, kaip pas Jonus nuolat varstė duris, girdėjau rusiškus žodžius, šūkavimus ir verksmą. Mes taip pat visi verkėm, tik šeiminiškės stovėdama prie lango, atsistuka ir bara:

— Nebliaukit gi nors dabar! Su ašaromis išsipirks, mat, nuo Sibiro. Ką padarysi. Gyvena ir ten žmonės. Veš — tegu veža. Didelis čia daiktas. O čia, ar ne Sibiras? Ar ne kartorga?!

Šeiminiškė kukėdama meldėsi, aš su Juozuku taip drebjome, lyg ne lovoje sėdėtume, bet būtomėm užkelti ant arpo sieto.

Vienu metu Rudis ėmė piktai kažką puliti, ir šeiminiškės, pasitraukęs nuo lango, pasakė:

— Nurikmite. Ateina...
Visi nuilome, tik Vladukas ūkčiojo. Palei pat alną grasiai nužlegė kelios peros batų por klampų daržo purvą. Mes vis sėdėjome, laukdami ir meldamiesi. Šeiminiškės vis nesitraukė nuo lango. Kai ėmė švisti, aiškiai girdėjome vaikų, moterų verksmą ir rusų šūkavimus kieme.
Mūsų trioba buvo prie pat kelio, vedančio į S. miestelį. Pirmiausiai pamatėm keliu einantį būrį raudonarmiečių su šautuvais, ant kurių buvo užmauti durtuvai. Paskui juos

per klampų purvyną tempė dvikinkį vėžimą mūsų bėris ir Steponų saraktoji. Pirmajame vežime sėdėjo mano pažįstami N. Kirtimų ūkininkų keli vaikai, senis Urbonas, Antanienė su mažiuku Staseliu. Užpakalyje vežimio pėstiėjo Antanas Pėdas su sunum Napaliu, Kostas, Adelė ir mokytoja N. Vieškelio pakraščiais. Vorėlė slinko automatais ginkluoti enkavedistai. Mes stovėjome kieme ir balsu visi verkėm. Antanienė nuo vežimo kažką šaukė, bet negalėjome suprasti, nes ir ji ir ten sėdį vaikai taip raudėjo, kad girdėjome vien tik grandžių raudą, baisesnę už tą, kurią girdėjau pirmą kartą sutikus rusų tankistus Karaliaučiaus bunkeryje. Adelė atsistuko ir, stabtelėjusi, norejo mums kažką pasakyti, bet prie jos einąs sargybinis pastūmė ją buožė ir jį nuėjo pasui vežimą nebeat-sisukdama. Antanas, ejęs arčiau kelio krašto, pasuko galvą į mūsų pusę ir garsiai šūktelėjo broliui:

— Juozai, duona užmaišyta! Jei spėsi iškepti, atnešk į stotį...
Iš Petkaus kiemo vieškeliu įsuko naujas stritų būrelis. Paskui juos du arkliai įkalnėn sunkiai tempė vežimą, kuriame buvo susodinti visi septyneri Petkaus vaikai, su dviem mažaisiais ant motinos rankų. Enkavedistai šautuvų buožėmis ragino senąjį Petkų prisivyti vežimą, atsikusį pasižiūrėti į kluono stogą, kur šį rytą pirmą kartą iš tolimos kelionės buvo grįžęs gandrās...

TARP MUSU

Kun. KAZLAUSKO
SUKAKTIS

Tyliai, kukliai ir nepastebimai kun. Antanas Kazlauskas atšventė 20 metų kunigystės sukaktį. Beveik pusę kunigystės metų sukaktuvininkas yra išgyvenęs tremtyje. Kun. A. Kazlauskas būdamas tylus visuomenininkas, gyvajį reikšdamasis D. B. L. Sąjungos Centre, Studijų klubo, aptarnaudamas aštuoniuose vyskupijose lietuvius, nemažai dirbdamas Londono lietuvių parapijose, yra ne privatus, bet bendruomenės švyturys. Jo sukaktuvių proga vėta atskleisti žiupsnelį žinių apie jo asmenį.

Baigęs klasinę Marijonų Gimnaziją ir Vytauto Didžiojo Universitetą teologijos fakultete, 1933 m. birželio 25 d. buvo išvestas kunigu. Jau prieš tai jis apsisprendė sunkes nauju kunigo gyvenimui, negu kiti jo mokslo draugai: 1925 m. įstojo į tėvų marijonų vienuliją, o po keletos metų padarė Dievui amžinuosius vienuolino įžadus.

Po šešerių kunigystės metų jis buvo paskirtas Marijampolės parapijos vice-klebonu, o po metų, kitų klebonu.

Jaunus Marijampolės klebonas, kun. A. Kazlauskas, parodė, ką gali padaryti ir nepalankiose sąlygose veiklus dvasios vadovas parapijose: be kitų gražių darbų jis pastatė Marijampolėje tokią didelę ir gražią parapijos salę, kurios galėjo padaryti ir žymiai didesni už Marijampolės miestai.

Senesnieji amžiumi tėvai marijonai išsiuntė jaunesnius užsienin, kad be reikalo nežūtų nuo bolševikų rankų, kai jų gaujos puolė Lietuvą antru kart.

Išsiųstųjų tarpe buvo ir kun. Antanas. Tremtinių dienas pergyvenęs Vokietijoje, atvyko į Londoną, siunčiamas vyresniųjų tarnauti savo broliams lietuviams. Čia jis dirba nuo 1949 metų.

Gerbiamam Sukaktuvininkui linkime ilgiausią metų, daug laimės ir našaus darbo brolių naudai.

K. Bitikas

ANGLIJOS KATALIKŲ ATGIMIMAS

Prieš šimtą metų, 1852 m. vasarą, John Henry Newmanas naujai suorganizuotus anglų katalikų hierarchijos sinodui pasakė garsųjį pamokslą „Antrasis pavasaris“. Tai buvo pradžia naujo Anglijos katalikų gyvenimo tarpsnio.

Anglijos katalikų persekiojimai jau buvo pasibaigę, nauja ir oficiali katalikų hierarchija išėjo į gyvenimą, žymūs naujokavertiu būriai beldėsi į Katalikų Bažnyčia buvo prieš tai šimtmetį buvo trukusi žiemą, kurios metu Katalikų vuskupai ir Bažnyčia buvo praradę laisvę. Tik mažais būreliais ir baimėje susitelkę katalikai galėdavo išsiklausyti šv. mišių. O juk Katalikų Bažnyčia buvo sekminga pradininkė šiaurinės Europos kristianizacijos, skelbusi pirmąjį dvasinio atgimimo pavasarį. Tik žiemos laiku ji liko atskirta ir izoliuota nuo katalikiškojo pasaulio. Tą žiemą ir pats Newmanas labai ryškiai asmeniškai išgyveno. Jos metu jis tik nedidelėje ir nepastebimoje klementinų koplyčioje slaptai galėdavo atlaikyti pamaldas, nedideliam Oxfordo katalikų skaičiui, Oxfordo universitetui ir jo bažnyčių katalikai: nebuvo įleidžiami, nors pats Oxfordo universitetas ir bažnyčia buvo katalikų misijų vaisiai.

Newmano paskelbtasis pavasaris sparčiai žingsniais žengė Britanijos kalnais ir lygumomis. Dabar Oxforde jau veikia didelė kunigų seminarija, Oxfordo universitetai lanko per 700 katalikų studentų. Anglijos katalikų skaičius, kuris Newmano laikais siekė 600.000, dabar pakilo beveik iki 4 milijonų. Katalikai dabar yra viena iš trijų didžiųjų Anglijos religinių bendruomenių: jie drąsiai stovi priešakinėje eilėje, gindami religinį auklėjimą ir religines santuokas. Šiais laikais Anglijos katalikai naudojami pilnu savo teisių pripažinimu. Jie yra sulaužę jiems seniau uždėtą ghetto užtvartą. Anglijos katalikų pažanga ir reikšmė ypač pasireiškė per paskutinių penkis dešimt metų laikotarpį. Išaugo katalikų spauda, mokyklos, pasiekta nemažų kultūrinių laimėjimų. Konvertitų skaičius, ir tai iš įtakingų sluoksnių, ir dabar yra ne mažas. Garsųjį katalikų rašytoją, kaip Graham Greene, Evelyn Waugh įtaka yra didelė ir ji yra labai akivaizdžiai pakėlus Anglijos katalikų prestižą. Žodžiu, gražiai pražydes Anglijos katalikų pavasaris žengia į džiuginančią vasarą.

Katalikų problemos politiniame gyvenime.

Nemarksistinė angliško socializmo kilmė paaikšina tą aplinkybę, kad, anot lordo Pakenhamo, aštuoniasdešimt procentų Anglijos katalikų yra darbiečių partijos rinkikai ir rėmėjai. Dar 1951 metais Leeds vyskupas dr. Heemanas yra pareiškęs: „Kad nėra pagrindo, kodėl Anglijos katalikai negalėtų būti darbiečių partijos nariais“. Ir juoba todėl, kad dauguma Anglijos katalikų, daugiau

sia airių kilmės, sudaro darbininkai, susitelkę vidurinėje ir šiaurinėje Anglijoje pramonės rajonuose. Tačiau tuo pačiu metu vysk. dr. Heemanas ir įspėjo: „Yra šioje partijoje grupė, kuri kartais vadinama 'kairiuoju sparnu', arba 'maištininkais', kuriems jokiomis aplinkybėmis negalima leisti, kad jie apspresėtų būsimo partijos istoriją. Šitie žmonės yra komunistai visame kame, išskyrus vardą. Jie kritikuoja sovietinį režimą ne todėl, kad jie smerktų Stalino principus, bet jie smerkia tik nevykusį Sovietų diktatorių principų pritaikymą praktikoje; patiems principams jie simpatizuoja. Jie giriasi nesą prosovietiški, bet tuo pačiu metu jie giria maršalo Tito Jugoslaviją, kur laisvė ir krikščioniškos kruvinu keliu vedamos į mirį. Jei darbiečiai ateitų į valdžią ir jei darbiečių marksisai paimitų partijos kontrolę, būtų didelė tautos nelaimė“. (The Tablet, 1952 m. gegužės 27.)

Si Anglijos nelaimė turėtų didelių pasekmių ne tik Anglijai, bet Europai ir net Amerikai. Štai, kodėl Europos ir JAV visokeriopa spauda labai akyliai seka Aneurin Bevano vadovaujamus darbiečių partijos marksisinius „maištininkus“ ir rodo didelio susirūpinimo.

Anglijos katalikų Londone leidžiamas laikraštis „Universe“ aiškiai iškelia Bevano filosofiją, kaip visai nei sutaikomą su krikščioniškos mokslo. Kitas laikraštis „Catholic Herald“ taip pat rašo, kad Bevanas yra marksisas ir kad reikia kovoti tiek su jo įtaka darbiečių partijoje, tiek galinose anglų profesinės sąjungose. Douglas Hyde, seniau buvęs komunistas, „Catholic Herald“ nuslapiuose pasisako, kad Bevano knyga: „In Place of Fear“ („Vietoj baimės“) yra visai nesutaikoma su krikščioniškąja doktrina. Skirtumai tarp Bevano „In Place of Fear“ ir „Rerum Novarum“ yra esminiai, taigi ir katalikų apsisprendimas Bevano atžvilgiu taip pat turėtų būti esminis. Anglijos katalikai, einantieji ligšiol su darbiečiais yra pastatyti prieš sunkią dilemą.

Ir iš viso reikalai su darbiečių partija sudaro problemą. Visiems yra žinoma, kad krikščioniški principai nebeturis tuo reikšmės darbiečių partijoje, kokios jie yra turėję praėity. Vis daugiau darbiečiams, tiek C. Attlee — Gaitelski grupėi, tiek Bevano grupei, nusigriežiant nuo krikščioniškų principų, darbiečių partijoje atsiranda, galima pasakyti, doktrinė tuštuma, kuri iš tikrųjų reikalauja užpildymo. Tą tuštumą kaip tik ir nori užpildyti marksisai doktrinieriškai bevaniatai. Bene žymiausias katalikas darbiečių partijoje, lordas Pakenhamas, pats konvertitas, matydamas Bevano inspiruojamąjį ir vadovaujamą pavojų, vis tik to pavojaus taip nedramatizuoja, kaip jau ką tik minėtas Leeds vyskupas, bet, žinoma, jis aiškiai nenori matyti Bevano būsimu darbiečių partijos vadu.

Jis kaip tik iškelia klausimą, kad dabar yra atėjus proga katalikams šturuoti darbiečių partiją. Jis, aišku, nemanoma, kad katalikai artimoje ateityje darbiečiuose galėtų pasiekti balsų persvaros, nes tai tuo tarpu iš viso neįmanoma, turint galvoje, kad katalikai sudaro tik apie dešimt procentų visų Britanijos gyventojų. Jo plano prasmė yra ta, kad katalikai turėtų užkariauti darbiečius savo idejomis, krikščioniškąja doktrina, socialine katalikų programa. Tai būtų, Pakenhamo manymu, didelis laimėjimas ne tik katalikams, bet taip pat partijai ir pagaliau visam kraštui. Tos rūšies misija turėtų būti nukreipta ne tik į Bevano grupę, bet ir į dešinių darbiečių sparną, nes ši grupė vis ima abejoti dėl suvalstybinto ūkio formis, krikščioniškąja doktrina, socialine katalikų programa. Tai būtų, Pakenhamo manymu, didelis laimėjimas ne tik katalikams, bet taip pat partijai ir pagaliau visam kraštui. Tos rūšies misija turėtų būti nukreipta ne tik į Bevano grupę, bet ir į dešinių darbiečių sparną, nes ši grupė vis ima abejoti dėl suvalstybinto ūkio formis, krikščioniškąja doktrina, socialine katalikų programa. Tai būtų, Pakenhamo manymu, didelis laimėjimas ne tik katalikams, bet taip pat partijai ir pagaliau visam kraštui.

Lordo Pakenhamo nurodytas kelias yra labai konstruktyvus ir vertas dėmesio. Jis gali būti pataruklus iš dalies ir darbiečiams nekatalikams, kurie rimtai nori gintis nuo marksizmo pavojaus. Tačiau iš kitos pusės Pakenhamo planas, kaip pasisako ir daugiau konservatyvius katalikų sluoksnius atstovaujantis laikraštis „Table“, vargiai būtų įmanomas įgyvendinti. Visų pirma, katalikai darbiečiuose, be paties lordo Pakenhamo ir R. Stokes, tuo tarpu nevaidina didesnio vaidmens, o jų dvejų vis tik per maza. Katalikų visuomeninkų — politikų elitas Anglijoje yra dar per silpnas ir nepakankamai šiam uždaviniui pasiruošęs. Dar negausios anglių katalikų visuomenės organizacijos, kaip „Catholic Guild“, „Workers College“ Oxforde ir krikščionių darbininkų jaunimo organizacija (Y.C.W.) taip pat tokiame dideliame uždaviniu dar nėra pakankamai pasiruošusios. Pagaliau, kad ir nemarksistinis darbiečių socializmas ne taip lengvai leis indoktrinuojamas. Tad lordo Pakenhamo planas gali turėti praktinės reikšmės tik tolimesnėje ateityje.

Artimesnė ateitis greičiausia padiktuos dar kitus sprendimus. Darbiečių partijos vadcas C. Attlee, matyti, yra pasirinkęs nuolaidų, dabar madoje esančių „appeasement“ politiką. Darbiečių partijos suvažiavime, įvykusiame 1952 metais Morecambe gindai, žinoma, išskilo, bet Attlee sparnas vengė atvirų kovos. Attlee prieš „maištininkus“ kietai išlaikė sučiauptas lūpas, nors jo ištikimos gvardijos žymūs šulai, kaip Morrisonas ir Daltonas, bevenisti pečiai bus išversti iš svarbių partijos postų. Bevanas Morecambe laimėjo. Jis savo šalininkų skaičių, augščiausime partijos ekzekutyve nuo dvijų pakėlė iki šešių. Eina ryš-

DARBSTUMO PAVYZDZIAI

Vienas Liudviko XIV biografas sako, kad jam oficialių karaliaus pareigų atlikimas trukdė keturiolika valandų dienoje, o po 54 metų jis dirbęs dar ilgiau. Guldamas 11 val. ir pradėdamas darbą septintą valandą ryto, Raymond Poincare dirbdavo visą dieną, naudodamasis retos inteligencijos ir stebinančios atminties metodu. Būdamas Prancūzijos prezidentu, jis vieną dieną kelio valandų iš Paryžiaus į Sampigny. Mašina labai skubėjo ir gerokai purtė. — Paskutinį kartą tokia mašina važiuoju, — pasakė. — Aš negalėjau nė akimirks padirbėti! — O ar tikėjotės? — buvo paklaustas. — Aš niekuomet neprašyčiau penkių valandų visame savo gyvenime!

Maža žmonių buvo uolesni darbininkai, kaip bolševikų vadovai. Dvi dešimt ar trisdešimt metų bėgyje, kada rengėsi perversmui, jie stengėsi išnaudoti kiekvieną minutę. Jie buvo tikrai nenulstami darbininkai, kol pasiekė savo augštas vietas. Vienas jų istorikas, Sergej Popoff, rašė: „Niekuiomet bolševikai nebūtų galėję atlikti pareigų, būtinų valdžiai paimti ir ją užlaikyti, jei jie būtų buvę paprasti triukšmadariai, plėšikai ir revoliucionieriai, o ne gabūs mokslininkai ir proto didvyriai. Jie dirbo dieną ir naktį“ (Sous l'Etoile des Soviets).

Bolševikų vadų dauguma kasdien dirbdavo nuo keturiolikos iki šešiolikos valandų, ypač jų režimo pradžioje. Čičerinas savo įstaigoje buvo pasistatęs lovą ir dirbo nuo 5 valandų vakaro iki 11 valandos ryto. Ma noma, kad tai buvo jo kraštutinio nervingumo priežastis. Kiti aiškina, ki kova ir darbiečių kontroluojamoje profesinėse darbininkų sąjungose, bet tuo tarpu vis dar vengiama atvirų kovos. Visais būdais norima eiminti partiją partijoje, tačiau Bevano atkaklumas vis didėja, partijos skilimo baimė vis auga. Partijos skilimas greičiausiai gal būtų ir įvykęs, jei savo ruožtu anglių rinkimų sistemoje negręžtų mirtinai abiem suskilusiam sparnam ir iš viso socialistų įtakai Anglijoje. Taigi vienybė tuo tarpu laikosis prievarta, nes faktiškai skilimas tiek „dešiniamam“, tiek „kairiamam“ sparnui stato Hamleto kalbimus: būti ar iš viso nebūti. Ateitis parodys, ar C. Attlee „straus“ politika, ar A. Bevano neatlaidus agresyvumas laimės, ar pagaliau, dar bus surastas kuris kitas kelias. Gali atsiktikt į taip, kad kova bus išspresita profesinėse sąjungose, ar kitoje plotmėje, apeinant pačią darbiečių partiją. „T. S-gas“

kad ir Lenino gyvenimo pabaigos ligos priežastis buvusi persidirbimas.

REIKIA PASILSĖTI

Minint poilsį, reikia pastabą — žinoti, kaip negaišinti laiko — pataisyti kita pastaba: žinoti, kaip praleisti laiką. Kitaip sakant, reikia išmokti meno — ypač sunkaus tiem kurie yra dideli darbo entuziastai, — kaip ilsėtis, jei tai būtina. Nuodėmė — persidirbimo nuodėmė — yra labai dažnai padaroma. Tie, kurie dirba, dažnai per daug dirba arba dirba netiksliai, karštai ir be reikalingo poilsio.

Savu metu Prancūzijoje buvo humoristas ar mintytojas, kuris, kai tik pasikeisdavo ministeriai, siuntė Vidaus Reikalų Ministerijai planą, kaip sustiprinti krašto ekonominių pajėgumą. Tas pilietis, rūpestingas statistikas, išskalkulavo, kad kiekvieną dieną visi mes nustojame bent pusantros valandos perleisti vaikščiodami. Jei mes galėtume tą laiką atgauti, ta valanda su pusvalandžiu pakeltų mūsų gamybą, dėl kurios pegerėtų visas socialinis gyvenimas. Kokiu būdu gi reikėtų vaikščioti? Tas žmogus tą nustatė pagal oficialų pėstininkų žingsnį. Be abejo, išimty būtu padarytos vaikams ir tiems, kurie yra seni ar ligoti. Jo nuomone, moters pirmos turėtų duoti tikro žygiavimo pavyzdį. Šis pilietis, didelis esimo meistris, kiekvienam ministeriui nusuntė savo reformuojančių įdėjų planą. Gal būtų, jis buvo kvailas, o gal išmmintingas vyras! Palikime jam išradimo garbę. Gyvenimas paprastai yra perpildytas įvairių kraštutinių būdų. Pagaliau, jeigu reikėtų padvigubinti mūsų žygiuotę arba padidinti ją dešimt kartų, — koku laukiniu šoku būtų mūsų dienos! Tai nėra prasmingo gyvenimo paslaptis. Būtų daug išmintingiau sumažinti mūsų skubą ir patiems nusistatyti išmintingą greitį. Tokie yra produktingo darbo būtinios sąlygos.

Georges Duhamel „La Possession du Monde“ knygoje rašo: „Mes visi pažįstame žmones, kurie patys save įstumia į amžiną užsiėmimo ratą. Jie išties dieną malasi kvailame ir triukšmingame rate. Jei jiems pasitaiko akimirka pasilikti viehiems, jie tuoj išsitraukia užrašų knygeles ir pabrėžia kelias eilutes... Pamačius tuos pasigailijimo vertus tvarinius, kurie anksčiau buvo pajėgūs žmonės, galima pagalvoti, kad jų sielos buvo vargšai, ligoti giminaičiai, ištremiti į vidaus sferą, kur jie buvo visiškai sužaloti“.

Pagal Raoul Plus S. J. — K. J. Ks

PAMALDOS

DERBY — rugsėjo 27 d. 10,30 val. seselių koplyčioje.

Dr. AXEL MUNTHE

SOEUR PHILOMENE

Dr. Axel Munthe, švedų gydytojas ir rašytojas, išgarsėjęs savo knyga — „San Michele knyga“, kurią turime ir tremtyje išleista lietuvių kalboje. Jo kūrinių temos susietos su gydytojo profesija, kuri autoriui buvo neišsiamamas kūrybos šaltinis.

Cia spausdinama dr. A. Munthe ištrauka, paimta iš „Memoires and Vagaries“ knygos ir pasakoja apie vienuolę seserį Philomenę, dirbusią ligoninėje.

Is dr. A. Munthe knygos „Memoires and Vagaries“

Jie abu dirbo didelėje Paryžiaus ligoninėje. Ji buvo gailėstingoji sesuo, jis ruošėsi egzaminams. Ji devė jo šv. Augustino seserų abita, o švelnus veidas, toks jaunas veidas tam visam skausmui, kuris ją supo, buvo apgaubtas kandidatės gaubtuvu. Niekas nežinojo, kada ir iš kur ji čia atvyko; ji buvo „Soeur Philomene“, tai ir visa. Ne vienas iš jaunųjų gydytojų stengėsi ką nors apie ją sužinoti, bet tik vienas žmogus žinojo, — o tai buvo vyresnioji vienuolė, kurį visuomet paslaptinai tylėjo, kai tik jaunosios sesers vardas buvo minimas.

Visuomet buvo Soeur Philomene, kuri per rytinį vizitą galėjo pranešti, kaip ligonis praleido naktį; visuomet buvo ji, kuri mokėjo surasti

norėdamas pagėbti. Vargšas benamis berniukas, pripratęs būti nuvejamam nuo kiekvienų durų, galbūt pamane, kad atsidūrė pavojuje ir dabar, suradęs savo smuiką, bundančios sąmonės buvo perspėtas, kad geriau būtų pradingęs. Bet galva buvo persunki ir jis sudribo ant pagalvės. Tuo pačiu metu jis pamatė gydytoją, kuris stovėjo jo lovos galagalvėje, ir plačiai pravertomis įtariančiomis akimis berniukas spokso į jį kruviną palaidinį.

Gydytojas pastebėjo, kad berniukas bijojo, ir pasitaukė atgal. Bet kai tuo metu prie jo pasilenkė Soeur Philomene, jis liko ramesnis ir žūrėjo į jos akis keistu, pasitikinčiu žvilgsniu. Gydytojas sugrįžo į savo kambarį. Jis buvo kaip tik tame laikotarpyje, kada jaunas gydytojas mano, kad ligoninių nereikia rodyti užuojautos, kada jis stengiasi atrodyti kietas ir nesužadindamas, o ligoninis laiko medicinos knygos iliustracija.

Gydytojas galvojo, kad jam visai nerūpi, kas atsitiko su vargšu iš St. Paul palatos pamestinuku. Tačiau po kurio laiko jam šovė mintis, kad vis dėlto jis galėtų nueiti pažiūrėti, kaip berniukui einasi; ar kraujavimas pagaliau sustojo. Ant laiptų jis trumpai stabelėjo ir pagalvojo, kad tą naktį iš tikrųjų nėra kas veikti ir berniukui būtų daug gėriaus, jei ji paliktų ramybėje. Tačiau vis dėlto nuėjo. Atliko paskutinį vakarinį vizitą. Palatoje buvo ramu. Tyliai jis priėjo prie naujai atvykusios lovos. Soeur Philomene dar tęsė bėsedę; mažasis muzikas kietai užmiges viena ranka apsikabinęs jos kaklą, antra — smuiką. Sekantį rytą gydytojas suprato, kodėl naktį jis negalėjo atsispirti po

troškiui aplankyti berniuką. Niekas nežinojo, iš kur berniukas buvo atėjęs ir į visus profesorius ir studentus klausimus vienintelis berniukas atsakas buvo — spoksoti. Kai vienas asistentas ant jo lovos lentelės rašė: „Commotion cere brale, perta de le parole“, mažasis berniukas išsikiso nykštį į burną, mirktelejo akim ir visų pralinksminimui garsiai pliaukstelėjo liežuviu. Prie lovos buvo vienas, kuris suprato; jis gerai žinojo šį ženklą, kurį naudojo būriai berniukų iš Mergellina ir Santa Lucia.

— Tu esi Italijoje? — paklauso. — Si, Signore, vengo da Napoli! — atsakė mažasis lazzarone; jis visai nebuvo kurėias, tik išsigandęs svetimų žmonių ir nesuprantamos kalbos. Berniuko istorija buvo paprasta. Jis atvyko iš vieno kalniečių kaimo prie Monte Cassino ir pradėjo gyvenimą, besiblaškėdamas po Naples gatves šį smuiku rankoje duonai užsidirbti. Čia jis buvo spekuliantų paimtas. (Kiekvienais metais tie baltųjų vergų pirkliai atvyksta į Neapolį, kad susirastų aukų tarp būrių skarmaluotų gatvės vaikų ir išsiųstų juos kaip gatvės dainininkus ar modelistus į Londoną ar Paryžių uždirbti jiems pinigų.)

Berniukas tik prieš kelias dienas atvyko į Paryžių, bet pasiklydo ir bastėsi gatvėmis, kol, šalčio ir bado nuvargintas, apalpo ir buvo policijos paimtas. Tačiau žiemos naktis buvo peršalta mažam skarmaluotam pietiečiui. Dieną jis pradėjo kosėti; vakare pakilo tementurėta ir sekantį rytą ant jo lovos lentelės buvo užrašyta: „Pneumonia double“. Deja, šį kartą diagnozas buvo visai teisingas.

Tris naktis Soeur Philomene slaugė mažąjį muziką. Ketvirtą dieną jis mirė.

Niekas anksčiau nebuvo atkreipęs į jį dėmesio; kol gyveno, jis niekam nepriklausė, bet kai mirė, pagal ligoninės taisykles, priklausė disekcijos kabinetui. Dar jam neatšalus, jie atėjo jį išsinešti į disekcijos kabinetą, kur jo menkas kūnelis tuojau bus supjaustytas į gabalėlius studentų operaciniu peiliu. Soeur Philomene ir gydytojas, stovinčių prie berniuko lovos, žvilgsniai susitiko. Gydytojas, kuris negaljo išgelbėti mažojo draugo gyvybės, dabar uždengė jo veidą pakloje ir, tyliai paprašęs nešėjų palaukti, neuj žemyn pasimatytį su Monsieur el Directeur. Tada jis buvo geruose santykiuose su ligoninės vadovybe ir pro gydytojo mažo pažado jo prašymas buvo patenkintas.

Vakare mažas karstelis buvo išneštas pro ligoninės vartus. Laidotuvių eisena nebuvo ilga — tik tai gailėstingoji sesuo ir studentas. Benamis mažas klajūnas miegojo ramybėje su sulaužytu smuiku rankoje. Iš visų puošnių gėlių, kurias šiaurinės sostinės prabanga kiekvieną rytą skolinosi iš pietų vasaros, tik tai žibučių puokštė surado kelią ant mažojo garbanuotplaukio muziko karsto; tai buvo kvapus pasveikinimas iš jo gimtojo krašto, kur tą patį vakarą mažoje koplytėlėje, aukštai kalnuose, jo motina karštai maldavo Madoną saugoti jos vaiką, klaįdantį vieną plačiame pasaulyje.

Soeur Philomene pasiliko tyli kaip anksčiau. Ji niekuomet nekabėjo, išskyrus kelis ligoninės tarnyboje reikalingus žodžius. Tačiau atrodė, kad tie mirusio berniuko draugai ta

rėjo kažką bendro; Kartais ji turėdavo specialų „protege“ palatoje, ir gydytojas visuomet surasdavo jam vietas tarp savo ligonių. Kartais pa sitaikydavo, kad gydytojas buvo kurio nors ligonių ypatingai susirūpinęs, ir tada švelnioji sesuo būdavo ypatingai malonai tam ligoniui.

Ligoninėje buvo dvylika gailėstingųjų seserų. Vyriausioji, „ma mere“, kaip jį visų vadindavo, kartais lyg mėgindavo atversti užsienietį asistentą, nes ji žinojo, kad jis nepri klausė tam tikėjimui, dėl kurio ji pasišventė paaukoti savo gyvenimą gailėstingos sesers skraistėje. Kartą ji paklausė gydytoją, ar jie neina išpažinties jo bažnyčioje, ar nedegina žvakių ant Nekalčiausios Marijos altoriūs. Gavusi neigiamą atsakymą, senoji vienuolė užjauzdama, bet rezignuodama papurtė savo galvą.

Tačiau, nepaisant to viso, jie nebuvo blogi draugai. Kartą jam net buvo leista groti mažais vargonais ligoninės koplyčioje per Sumą, kai senasis kunigas, kuris paprastai grodavo, buvo susirgęs.

Atsidėkodamas, gydytojas visuomet užtardavo gailėstingias seseris kasdieniniu diskusijų metu. La licitation des hospitaux buvo nuolatinis aštriausias klausimas ir visas pasiaukojęs gailėstingųjų seserų atsidavimas buvo bejėgis sustabdyti jų atleidimo ir religijos pašaukimo iš ligoninės agitacijas.

Kiekvieną vakarą koplyčioje buvo kalbamos maldos tiems, kurie galėjo dalyvauti. Be to, kiekviena sesuo kalbėjo maldas savo specialioje palatoje. Labai dažnai gydytojas kuriam laikui pasilikdavo St. Paul seserį. Kai Soeur Philomene ant maldos reikalingus žodžius. Tačiau atrodė, kad tie mirusio berniuko draugai ta

IGOR M. BOGOLEPOV

SOV. RUSIJOS "TAIKOS" PROPAGANDA NORI UŽMIGDYTI VAKARŲ BUDRUMĄ. GERIAUSIAS GINKLAS PRIEŠ KOMUNIZMĄ — AIŠKUS UŽDAVINYS: IŠLAISVINTI - KOMUNIZMO PAVERTAS TAUTAS.

AS PABEGAU NUO MALENKOVO

KODĖL MALENKOV'AS KALBA APIE TAIKĄ

"TAIKA" vakariečiams reiškia draugišką tautų bendradarbiavimą. "Taika" Malenkov'ui reiškia ramybę, kuri ateis, kai bus sunaikinta bet kokia komunizmo opozicija.

Taikos sutartis? Malenkov'as turi paprastą komunizmo nuomonę apie bet kokios rūšies sutartis. Jis atsimeina, ką Leninas pasakė taikos pasitarimų metu su Vokietija pirmo jo Didžiojo Karo 1917 metais: "Ši taikos sutartis yra ne daugiau kaip tam tikras manevas".

Leninas, be to, pasakė: "Nuolaidos, kurias mes padarome pasaulio buržuazijai, yra karo tęsimas kitokioje formoje".

Pats Malenkov'as 1947 metais pareiškė: "Sovietų Sąjungos užsienio politika yra vedama užminuojant ir nugalint imperialistų kraštus".

Kodėl tad Malenkov'as tauškia apie taiką?

Ogi dėl to, kad jo tiesioginis uždavinys stiprinti politinę jėgą komunistų diktatorių, kurie kartu su juo užėmė Stalino vietą. Atleidsdami pasaulio įtampimą, jie gali skirti daugiau laiko draugų išskėlimui ir oponentų išnaikinimui.

Be to, komunistų vadai išlošia laiką pabaigti mobilizuoti didžiųjų Rusijos karinę jėgą Tikslas yra galybė, sudaryti iš Rusijos ir jos satelitų, kuri viršytų Vakarų Europos ir Amerikos tautas. Pagal dabartinį planą, 1960 metais ta galybė bus pasiekta vyras, lėktuvais, bombomis ir medžiaga.

Malenkov'as turi laimėti laiką su konsoliduoti paskutinio dešimtmečio komunistų laimėjimus už Rusijos ribų. Turi būti tęsamas Rusijos valdomų erdvių tolimesnis komunistinis. Kas 1940 metais buvo pradėta mažuose Pabaltijo kraštuose, jau beveik baigiama Lenkijoje, Cėkoslovakijoje ir kituose Rytų Europos kraštuose, sovietų zonoje Vokietijoje ir Austrijoje, ir Kinijoje.

Ypatingai raudonieji turi baigti organizuoti Kiniją su neišsėmiama žmonių jėga.

Paragavęs karo Korėjoje, Malenkov'as žino, kad Vakarų Europos ir Amerikos žmonės dar neatsigavo nuo paskutinio didžiojo karo nuovargio. Dabar jis turi palaikyti Vakarų nuolaidų troškimą, kuris gali privesti tiktai prie laisvų žmonių sunaikinimo.

Malenkov'as stengsis sumažinti Vakarų gynybos pastangas apskritai, o JAV ypatingai. Jis rūpinis sukelti konfliktus tarp vakariečių sąjungininkų. Europoje jis dės pastangas susilpninti, jei nesuardyti, Šiaurės Atlanto Sąjungą (NATO). Lotynų Amerikoje jis stiprins komunizmo infiltravimo programą.

GERIAUSIAS GINKLAS — IDEALAS

Prieš šią baisią "taiką" Vakarų tautos turi stiprų planą.

Aš tikiu, kad jis gali sulaukyti komunistų karinę, sutrumpinti komunizmo pavertę tautų vergiją ir užbėgti už akių didesnio karo kilimui.

Tai yra idealas išlaisvinti rusų žmones ir visus tuos, kurie komunizmo nuolaidoms padarė pasaulio pavertę.

Malenkov'o didžiausia baimė — kad laisvasis pasaulis nepažintų pastangų stiprinti 800.000.000 žmonių, nesąnčių komunizmo jungą, laisvės troškimą. Jis žino, kad tai siųstų vilties ir stiprybės bangas

Kremliaus belaisviams. Jis nori, kad realizuotųsi prezidento Eisenhower'io drąsi ir nauja taikos idėja per laisvę: "Mes niekuomet nesutiksime su bet kokių žmonių pavergimu, siekiant puikių laimėjimų patiems mums".

Nuo 1951 metų rudens Jungt. Tautų diskusijose sovietų delegatai puolė kongresmano Charles J. Kersten iš Wisconsin pasiūlymą skirti 100.000.000 dol. padėti tremtiniams "ir tiems, kurie gyvena" SSSR pavertuose kraštuose.

Gerai pažindamas komunizmą, esu tikras, kad Malenkov'as ir jo draugai tiria labiau bijoj išvini savo pavaldinių pasipriešimo, nei JAV atominės bombos.

Stipriausias komunizmo priešas yra pavertusių žmonių laisvės troškimas. Smok j diktatūros vidinė kontrolė ir tu smogsi j pačią jos širdį. O laisvosios tautos turi jėgos smogti Jos gali smogti psichologine sraitegia — laikydamas sovietų vadus agresoriais, vadinamos jų "taiką" bifeu kiekviename žingsnyje. Jos gali iššaukti dezertyrų iš Raudono-

sios armijos, nepaisant, kur ji bebūtų. Jos gali formuoti išlaisvinimo armijos, sudarytas iš dabar pavertusių tautų tautiečių.

Ar tai reikštų pasaulinį karą? Visai atvirščiiai. Išvini rezistencija komunizmo erdvę pripildytų Malenkov'o rankas namų rūpeščiais. Tai kaip tik apsaugotų nuo karo, kontroliuojant tolimesnę sovietų agresiją, iš kurios gali iškilti bet koks ateities karas.

Kol komunizmas gyvena dinaminė ekspansija, komunizmo revoliucija negali būti "sulaikoma" prie Korojos 38 paralelės, Europos Elbės ar kitokios tvirtovės, kuriomis Vakarai pasitiki. Ji gali atsitraukti, bet tik tada, kai susidurs su daug stipresne jėga.

Ta jėga gali būti formoje pastangų padėti komunizmo vergams sudaužyti grandines. Jei demokratinės tautos palaikytų išlaisvinimo sąjūdį už geležinės uždangos, jos galėtų nusipelnyti sovietų vergijos valstybę greičiau ir didesniais laipsnyje nei dabar išdrįsta pagalvoti.

(Iš JAV žurnalo. "See")

GILGAMESO LEGENDA

"Britanijos Lietuvis" No. 35 (314) įtalpino mano straipsnį apie tvaną. Redaktorius, norėdamas visą jį įdėti viename puslapyje, iš vidurio staipsnio išėmė Gilgameso legendą apie tvaną. Toji legenda yra esminė straipsnio dalis, įrodanti, kad tvanas, iš tikrųjų buvo, kad apie jį rašo molio plytelėse Ninivos rašytojai. A. H. Layardas surado tuos raištus prieš šimtą metų, bet jie perskaiyti buvo tik pereito šimtmečio gale, ir kad ši legenda, turėdama bendrą žinių šaltinį su šv. Raštu S. Ist., yra savitovė ir daug kame skiriasi nuo Mozės knygu. Neteko užtikti, kad kas lietuvių kalboje būtų atpasakojęs Uta-napishtino pasaką Gilgamesui apie buvusį tvaną. Aišku, lietuviškai pasakta ši pasaka turi nustoti tam tikros savo poetiško dalies.

TVANO PASAKA

Uta-napishtim šiaip pasakoja Gilgamešui apie tvaną:

Kai aš sukroviau laivan viso gyvenimo pjiūtį,

Aš įžengiau laivan; visa mano žeimā ir visi giminės,

laukų gyvuliai, laukų galvijai, sparnuočiai, visus juo suleidau.

Iėjau laivan ir uždariau duris... Kaj jaunoji aušra sužėrėjo, iš dangaus gelmių pakilo juodas debesys...

Kas švietė, pasidarė tamsu, Brolis daugiau nebeatė savo brolio sparnuočiai negalėjo atskirti vienas kito,

dievai išsigando tvano,

jie pabėgo, įkopė į Anu dangų. Dievai sukniubo pas sieną kaip šunes, atsigulė...

Sešias dienas ir naktis vėjas ir tvanas kilo, vėtra pavergė žemę.

Kai išaušo septintoji diena, vėtra nurimo, tvanas, jūra nutilo, blogas vėjas paliovė pūtęs, tvanas pasiliovė.

Pažvelgiau į jūrą, jos balsas tylus, ir visi žmonės panardyti purve!

Augštai kaip kreigai pasiekė bala!... Žvelgiau į pasaulį, j jūros horizontą: už dvylikos "miurų" iškilo sala.

Laivas sustojo prie kalno Nitsir, kalnas Nitsir sulaukė laivą ir neleido pasvirti...

Kai atėjo septintoji diena, pasiunčiau balandį, išleidau jį; išlėkė balandis ir sugrįžo atgal.

Aš pasiunčiau kregždę; aš išleidau ją.

Išlėkė kregždė ir sugrįžo atgal, nes nebuvo vietos; ji sugrįžo atgal. Aš pasiunčiau varną; aš paleidau ją.

Išlėkė varna, ir paliko nusiūgstant vandensmi; ji lesė, maudėsi varna, ji negrįžo atgal.

(Paimta iš Gods, Graves and Scho-lars by C. W. Ceram, London, 1952)

Visas epas surašytas j dvylika pļycių. Paskutinėje randame atpasakota, kaip Gilgamesui (Gilgamešui) pasirodė Enkidu dviasis, šešėlis, ir jis sužinojo iš draugo dvasio, kaip

(nukelta j psl. 6)

Mokslomargumynai GYVULIU KELIONES

Palyginus su keliaujančiais paukščiais, nedaug tėra keliaujančių žinduolių. Pas juos kyla klausimas ne kaip toli jie nukeliauja, bet kaip arti lieka prie savo gimtų namų. Daugumas žinduolių gyvulių gimta ir miršta gyvenvietėse nepalike, ar vos truputį iškeliauja. Pvz. lauko pelės gyvenamas rajonas nedidelis: — ji tik apie 100 metrų tenutols: a nuo lizdo per visą gyvenimą; trušiai gi — savo narvo nepalieka niekada.

Pas keliaujančius gyvulius ši užimama gyvenamoji sritis yra svarbi nes, gimis mažutėliais, tėvų priversti nenutolti nuo lizdo ir jieskio aplinkumoje maisto. Mėsėdžiai daugiausia gyvena uolose, landose ir jiems retai reikia lįsti laukan. Užtenka jei kas antrą dieną eina pamedžioti, gi vegetarai gyvuliai — žolėdžiai, turi be pertraukos visą dieną jieskoti sau pašaro. Kai aplinkoje nuėdami žalumynai, žolėdžiai priversti traukti j tolimesnes ganyklas.

Yra gyvulių, panašiai kaip ir paukščių, — keliaujančių tam tikrais

metų laikais j kitus plotus, o sekančiais metais grįžtančių. Tai vyksta dėl trijų priežasčių: 1. geresni kėtur randama ganykla, 2. tinkamesnis gyvenimui klimatas ir 3. tinkamesnė vaikams auginti aplinka. Savo kelionėse gyvuliai turi nugalėti kartais gana dideles kliūtis: upes, kalnus, dykumas, miškus. Suprantama, kad daugumas keliauninkų yra ilgakojai, — galį greičiau nuo plėšriųjų žvėrių ar kitų pavojų apsisaugoti, arba gyviai, gyvena be kliūčių aplinkoje, pvz. ungurys ir vandenų juo — vandenyje, šikšnosparnis — ore.

Amerikoje yra mūsų briedžiams panašūs ilgakojai gyvuliai Karibusai. Jie keliauja, tačiau nepastoviai. Kai kuriais metais susirenka jų išstijos didžiulės bandos ir keliauja masėmis. Matant tokius judėjimus, lieka neužmirštamas įspūdis. Ateina, tačiau, metas, kada karibusai keliauja pavieniai arba mažutėmis grupėmis. Karibusų kelionės kryptis nėra tiesiai žiemį j pietus, bet kelias yra apskritimo formos, Ke-

lioniės tikslas nėra vien maisto ieškojimas, bet ir apsigynimo tikslas. Mat šiaurėje — Kanadoje ir Aliaskoje atsiranda vasaros metu didžiuliai moskitų-uodų spiečiai, kurie kankina kiekvieną gyvį.

Europoje keliaujančių gyvulių žymiai mažiau. Keliauja vos viena kita rūšis: — šikšnosparniai, pelės, briedžiai, tačiau jų kelias nėra labai ilgas.

Su šiomis kelionėmis nereikia kito žinduolių gyvulių judėjimo — iškeliavimų arba emigracijų. Paprastų keliučių tikslas — sekančiais metais vėl grįžti j ganyklas, gi emigracijų atveju — kelionės tik viena kryptis, niekuomet nebeįgrįžtant. Jie miršta išskeliave, nepalikdami naujų vietų vaikų, kurie galėtų sugrįžti. Čia paminėtini Skandinavijos lemingai, — pelės. Tam tikru laiku lemingai pasipila lyg srovės nuo kalnų j slėnius ir seekdami nežinomą dėsnį — keliauja tiesiai j pietus. Lemingų šimtai tūkstančių sukrinta j upes ir fjordus ir tenai prigeria. Tada ateina galas:

lemingų kartos pasibaigia, išgaista kelionėje. Teliaka jų keliolika kalnuotose vietose, kurie pradeda naujas kartas.

Panašus reikalas yra ir pas kitus mažuosius graužikus, pvz., Amerikos pilkųjų voverę. Tačiau jokie šie žemės gyviai nekeliauja taip toli j tokiu mastu, kaip dangaus paukščiai. Per kelias dienas paukščių pulkai ligi paskutinio iškeliauja šimtus ir tūkstančius kilometrų nuolaidu keliu, nežinoma kryptimi. Daugumas iškeliaujančių paukščių niekuomet nėra buvę ten, kur keliauja. Gyvuliai tik tokie gali panašiai kaip paukščiai keliauti, kurie gyvena didžiulėse lygumose. Su minėtinu šikšnosparniai. Vienos jų giminės nekeliauja, bet maistui pasibaigus lieka žiemavoti, kitos gi šikšnosparnių rūšys, žiemai artinan-tis, persikelia iš šiaurinių aplinkų j pietus, kur užtiktinai maistui vabaly. Tokie suminėtinai: raudonasis ir baltai pilkasis Amerikos šikšnosparnis. Nuostabu, kad tokie šikšnosparniai pavasarį labai retai grįžta j šiaurę. Europos šikšnosparniai žiemos metu miega. Anglijoje juos tiriant, paaikškėjo, kad daugelis šikšnosparnių žiemos metu pabunda ir skrenda j kitus griuvėsius ir plyšius, kur vėl užmiega toliau išlėtis.

Taip pat gana toli keliauja vadinamas lekiatytis šuo, arba stambieji šikšnosparniai. Jie keliauja skersai visų Australiją. Palyginus ore gyvenančių žinduolių keliones su jūros gyventojais, pasirodo, kad oro kelionės yra dar menkos. Viena jūros šunų rūšis neįtikėtina nuostabi. Jie savo vaikus atveda Šiaurės Aleutų salose, 300 km. nuo Aliaskos krantų. Kasmet tenai keliauja šunes išperėti savo vaikų. Pirmiausiai j sausumų susikrausto patinėliai, o po jų patelės. Po kelių dienų, kartais po kelių valandų, atveda savo vaikus. Vaikų žindymo metu patelės gaudo žuvis ir jomis maitina paaučius, patinėliai gi stovi šeimoms žindinio žvalgoje sargyboje, tris mėnesius visai nesimaitindami. Mažiesiems patinėliai palieka salą j plaukia j žiemos vietovę, j pietus nuo Aleutų, j Aliaskos srovę. Patelės gi su vaikais ir jaunieji patinėliai keliauja daug daug toliau, net ligi Kalifornijos krantų. Jų kelio ilgis apie 5000 km., per visą Ramųjį vandenyną.

Panašiai keliauja mėlynieji ir pilkieji banginiai. Jie gyvena prie Pietų ašgalio, o atkeliauja j šiltesnius tropinius vandenis, kur išperi ir maitina savo vaikus. Banginiai keliauja plačiuose vandenynuose tūkstančius kilometrų neprirtėdami prie krantų. Todėl jie negali orientuotis pagal žemę. Žemės žinduoliai pasirenka perėjimo vietą ir maistą pagal tinkamą geografinę aplinką, atseit, jie vadovaujasi tam tikru žemėlapiu. Jūros žinduoliams tokio žemėlapio nereiki-

čia. Klausimas, kaip gi jie randa kelią? Sita dar šiandien mokslas neišaiškina. Joks spėliojimas nėra tikslus.

Anksčiau manyta, kad gyvulius veda jų instinktas. Tačiau, taj tik užslėptas pasakymas, — nežinome. Toliau manyta, kad paukščiai orientuojasi pagal saulę ir kitas dangaus žvaigždes. Tačiau klausimas ir lieka klausimu, ar paukščiai iš tikro gali vadovautis saule? — Atrodo, tačiau, kad čia nevisai aišku apie ką ir kaip kalbame. Būtent, jeigu gyvis tikrai orientuojasi pagal kokį nors ženklą, jis turi žinoti, kur jis randasi ir j kur keliauja? Kitaip sakant, gyvis turi įsivaizduoti tam tikrą lyg žemėlapi. Jeigu taip būtų, tada saulės augstumas keliaujančiam gyviui nurodytų vietą, ties kur jis randasi ant savo žemėlapiro, — žinotų visą geografinį plotumą. Tačiau visai neįtikėtina, kad gyvis numanytų geografinį ilgį, atseit, žinotų padėtį iš šiaurės j pietus.

Navigacijoje reikia žinoti bent apytiksliai savo kelionės tikslą. Kad gyviai apytiksliai žinotų kelionės tikslą, atrodo, vėl neįtikėtina. Gyviai keliauja paskirai, ne kaimenėmis, savo kelionės tikslą vargu ar galėtų kaip nors žinoti, tuo labiau naujai gimę paukščiai, tievy palikti, iešką vietų anksčiau nematytu ir niekuomet ten nebuve.

Kai kurie vabzdžiai tikrai orientuojasi pagal saulę. Ir tai net ir tada, kai saulė pasislėpusi po debesimis. Jiems svarbu taip vad. polariizuotoji-atsispindintų šviesa. Tačiau tai jiems padeda tik tarp lizdo ir maisto radimo vietos, nes jie žino abudu kelio galus, taip pat atstumus tėra vos keli šimtai metrų, bet ne šimtai kilometrų.

Galimas dalykas, jog daugelis žinduolių turi kokią nors krypties nuovoką, ko neturi žmogus. Pvz. šunes, katės ir kai kurie paukščiai, grįžta iš didelių atstumų, kur jie narveliuose buvo nugalėti, nebe-matę pravežant pakelės daiktų. Jeigu taip būtų, kad gyviai turi tokių juslų, kurios mes nežinome, labai mažai vilties žmonėms ją sužinoti ir aptikti, panašiai, kaip apklas gimes, nieko negali apie spalvas numanyti. Iš kitos pusės, tokia juslė turėtų turėti kokį specialų pritaikinti, atskirti organą, kūno dalį. Tokio organo pas gyvius nesurasta. Nėra tačiau tai įrodymas, jog juslės nebūtų. Manya, pagaliau, kad yra kokia magnetinė nuojauta, panašiai, kaip kompasas veikianti. Tačiau ir čia atitinkami tyrimai neda-vė lauktų rezultatu.

Sutraukiant galima štai ką pasakyti: mes nežinome, kad gyviai keliauja. Tačiau kokiomis priemonėmis ir kaip jie keliauja, apie tai nieko nežinome. Jokia suminė teorija neišaiškina patenkinamai gyvių kelionių.

Páruošė K. - D.

ir aimanos ir įsiviešpatavo didin galybe. Klūpodama vidury palatos, sesuo aiškiu balsu meldavo ramios nakties ir, kai užbaigdavo su Ave Maria, visi ligoniai kartodavo pasakui jį. Kai kurie nepajėgdavo sekti ir visuomet šen ar ten pasigirdavo vėluojantis drebančias balsas: „PRIEZ POUR NOUS, PAUVRES PECHEURS, MAINTENANT ET AL'HEURE DE NOTRE MORT!"

Kai kuriose lovose pasigirdavo tik silpnas atodūsysis, bet ir tokia malda, be abejo, surasdavo savo kelią kartu su kitomis.

Soeur Philomene buvo labai išba-lusi. Vieną dieną per rytinį vizitą ji nepasirodė ir buvo pasakojama, kad naktį turėjusi plaučių kraujavimą. Bet greitai ji grįžo į savo vietą, pasiaukojusi kaip paprastai; dieną ir naktį buvo galima ją rasti palatose gelbstinčių ir guodžiančių kaip ir anksčiau. Atrodė, kad savo poilsui ji neskyrė nė valandėlės.

Taip praėjo žiema. Visą dieną lan-gai buvo atviri ir pavasaris įžengė niūrias palatas, skrisdamas nuo lovos prie lovos ir švelniai judindamas užuolaidas, už kurių išbalė ligoniai laukė paskutinės savo vilties — vasaros.

kišenėje, o jo studentiškame kambaryje stovėjo rytdienos kelionei parengtas lagaminas. Kiekvienas kalbė po pakelti balsu ir niekas nesiklausė. Gydytojui pavyko nepastebėtai išslinkti iš kambario, ir jis dar kartą žingsniavo taip gerai pažįstamu koridoriu, vedančiu į St Paul salę. Tarpduryje jis sustojo ir išgirdo nuo lovos ligi lovos praskrendantį šnibždesį: „La ronde de la seour!"

Prietaisia palata atėjo Soeur Philomene su naktiniu žiburiu rankoje. Jis pasižiūrėjo į jos liūdną ir išbalusį veidą ir pajuto, kiek jį pamilo, nors jie buvo kalbėję tik keletą žodžių. Kaj ji baigė palatą vizituoti, nuėjo jį atsiveikinti. Jis išvažiuoja labai toli ir galbūt daugiau jos nematys, bet prieš išvykdamas norėjo jai pasakyti, kad jam skaudu matyti tokią išbalusią ir liguistą ir paprašyti pagalvoti, kad tokiu atsidavimu slaugydama ligonius, ji žudanti pati save.

— Aš esu laiminga, — buvo vis-sas jos atsakas. Jis pamiršo jos ordeno aštrias taiksykles ir atsisveikindamas ištiesė ranką, bet ji nepriėmė jos. Gydytojas buvo išvykęs ilgam laikui. Vieną vakarą jis vėl stovėjo prie senosios ligoninės. Ji buvo ta pati: niūrios sienos kaip ir anksčiau glėbė tuos pačius skausmus ir kančias. Buvo kaip tik ta valanda, kada St. Paul salėje Soeur Philomene skaitydavo vakarines maldas. Jis ten nuėjo, bet mažasis altorius buvo sugriautas, niekur nesimatė kryžiaus, nebuvo Soeur Philomene, nebuvo visų mielių seselių. Priešais atėjo studentas jam gerai pažįstamas ligoninės palaidinyje ir galbūt jis galėtų pasakyti tai, ką jis norėtų žinoti:

— O, seserys! Taip, jos seniai iš-varytos! — O senasis žilagalvis kapelio-nas? Ar jis dar čia yra? — Kapeliono nėra, nėra nė koply-čios. Kokia iš jos nauda?

— Gal jūs buvute čia anksčiau? — susidomėjęs žiūrėjo į svečią stu-dentą: — Tai turėjo būti prieš mane...

— Taip, turėjo būti prieš jus... — Turėjo būti seniai, labai seniai, — galvojo jis, nusiukęs į šalį, ir pa-sijuto toks svetimas tarp visų šių pagerinimų. Kurį laiką jis žingsniau-vo kiemu, stebėdamas šviesą savo mažoj kambario langą. Galbūt ten naujas studentas spaudėsi egzami-nams. Galbūt ilgoje žmogaus kan-čių istorijoje jis pasistums toliau kaip jo pirmtakas po langą, nes šis nenuėjo toliau, kaip iki skirsnio apie žmogaus bevilčiųumą ir čia savo knygą pažymėjo kryželiu.

Tai buvo keleri metai vėliau. Gydytojas paliko Paryžių, išvyk-dam j Naules, j kraštą, kurį jis taip mylėjo. Tinginys jis nebuvo, nes tinginystė ugdo hypocondria (per-dėty rūpestį savo sveikata). Jis ne-vykė nė rimtai studijuoti, bet vistiek buvo atostogose. Visi kitį rašė ilgas disertacijas apie cholera, bet jis nie-ko nerašė, nes neturėjo ką pasakyti. O mikrobi, tie garšiej mikrobi, ku-rie tokie maži, bet kurių užtenka daugelį gydytojų išgarsinti. Tačiau jam nerūpėjo nei viena, nei antra. Jis daugiau nesijautė turįs noro ap-žiūrėti mikrobų per mikroskopą, kaip ir mirgančias nakties žvaigždes per teleskopą. Savo akimis su skaus-mu širdyje matė, kaip baisyai kentė-jo vargšai neturintieji.

Cholera šienavo, bet badas darė-si vis baisesnis ir aršesnis. Retai jis

Iš anglų kalbos laisvai vertė J. Le-šys

Europos Lietuvių Kronika

LONDONAS

LIET. PASIUNTINYS PATAREJAS ISVYKO Į PARYŽIŲ

Teko patirti, kad š. m. rugsėjo 11 d. Pasiuntinys Patarejas V. Balickas išvyko į Paryžių dalyvauti ten įvyksimuose pasitarimuose, kuriuose jis pavaduos sergantį Ministerį Balutį.

BRITANIJOS LIETUVIS VIRSTA — EUROPOS LIETUVIU

Nuo ateinančios savaitės dabartinė Britanijos Lietuvis antrašči, leidžiamas pakeičiamas į Europos Lietuvis.

Kun. ANTANO KAZLAUSKO SUKAKTIS

Sv. Onos Moterų Draugija ruošia Kun. A. Kazlauskui pagerbti vakarienę, jo 20 metų kunigystės proga. Vakariene ruošinama Scs. Sporto klubo patalpose, rugsėjo 26 d., 7 val. vakare.

EUROPOS LIETUVIO VAJAUS PREMIJOS

Šios savaitės Centro Valdybos posėdyje nutarta EUROPOS LIETUVIO tartininkams ir nuolatiniams prenumeratoriams skirti sekančias dovanas:

Skaitytovas, kuris iki 1953 m. gruodžio 15 d. užsimekęs prenumeratoras mokėsi už 1954 metus, gaus nemokamai EUROPOS LIETUVIO kaelndorių;

Skaitytovas, suradęs vieną naują EUROPOS LIETUVIO prenumeratą — gauna lietuvišką knygą;

Skaitytovas, suradęs nemažiau 5 EL naujas prenumeratas, — gauna Lietuvių Kalbos Vadovą;

Asmuo, surinkęs nemažiau 10 naujų prenumeratorių, gauna odinį albumą su atitinkamu įrašu;

Asmuo, surinkęs 50 ir daugiau metų naujų prenumeratų, gauna specialią premiją.

MINĖS RUGSĖJO 8 - SIOS ŠVENTĖ

Centrinis skyrius, drauge su Londono Vaidila š. m. rugsėjo 20 d., sekma dienį, ruošia Tautos Šventės minėjimą.

11 val., sekma dienį, pamaldos liet. bažnyčioje su atitinkamu pamokslu. 6 val. vakaro Parapijos salėje, 345a Victoria Park Road iškilmingoji dailis — paskaita ir meninė programa.

OLANDAS BIELINGAS VIEŠI LIETUVIŲ NAMUOSE

Zinomas lietuvių bičiulis, jau nuo ankščiau susidomėjęs lietuvių kalba, olandas C. W. Bielingas, atvykęs atostogoms į Londoną, apsigyveno Lietuvių Namuose.

Liverpoolio stotyje svetį, kuris laikė rankose „Br. Lietuvį“, pasitiko Rita ir Dainora Daunoraitės.

LIETUVIAI JŪRININKAI — SAUSUMOJE

Šeši jauni lietuviai, ilgesnį laiką plaukioję estų prekybos laivu „Dabaibe“ dėl sumažėjusio darbo laivuose sustojo ilgiam laikui Londone, Lietuvių Namuose. Keturi jų — Matukas, Lekanavičius, Juodviršis ir Laurinavičius įstojo darbo sausumoje, o Jokubauskas gavo darbo žvejų laive.

APDOVANOJO MOKINES

Anglijoje viešėjusias Vasario 16 Gimnazijos 3 mokines londoniečiai K. Garisonas, J. Vaitkus, V. Žukas, Naujokaitis ir Petrauskas, nusivedę jas į krautus, visoms trims jaunoms viešioms nupirko drabužių ir skalbinių.

IMIGRACIJA KANADON

Kanados Imigracinė Misija praneša, kad žemės ūkio ir namų ruošos darbininkų imigracijos plano programa užsibaigusi rugpjūčio 1d. Asmenys, kurie priimti tinkamiems darbams, galės išvykti ir po nustatytos datos. Kanados Imigracinė Misija ieško dar kai kurių ypatingų kvalifikacijų darbininkų, tačiau ir šis verbavimas pasibaigs spalio 31 d.

BRADFORDAS

TAUTOS ŠVENTĖ BRADFORDE

Tautos Šventės dieną mes medituojame ir perkratomė savo sąžinę, perversiname savo darbus, atsigrežiame į savo vidų, ir vėl naujai deklaruojuome savo ryžtą gyventi nepriklausomai, dirbti ir aukoti savo tautai. Jei šiandien mūsų džiūgavimą yra pakirtęs skundas, tai vieningumo, kovos ir ištvermingumo ryžto mums niekas negalės išplėsti.

Tokį ištvermingumo ir kovos ryžtą pademonstravo ir bradfordiškiečiai, susirinkę š. m. rugsėjo mėn. 12 d. į St. Patricko salę paminėti mūsų Tautos Šventę.

Minėjimą atidarė DBLS Bradfordo Skyriaus pirm. agr. Micuta, apibūdindamas rugsėjo aštuntosios reikšmę. Išsamiai paskaitą skaitė J. Varanavičius, pirmoje dalyje išskeldamas Vytauto Didžiojo asmenybę kaip Lietuvos laisvės ir nepriklausomybės gynėją ir antroje dalyje nagrinėjo mūsų išpareigojimus tremtyje, kurie trumpai suglaudus yra:

1. Skeisti žodžiu ir raštu tiesą apie tautos kančias ir vedamą žūtibūtinę kovą su kriminaliniais rusų tautos nusikaltėliais.

2. Remti visus laisvinimo veiksmus tremtyje moraliai ir materialiai, nes tik per juos mes galime efektyviausiai padėti savo tautiečiams, likusiems mūsų tėvynėje.

3. Išlaikyti savyje ir savoje šeimoje lietuviškos dvasios, minties ir kalbos egzistenciją.

4. Aktyviai dalyvaudami lietuviškose organizacijose, jų parengimuose ir lietuviškuose susibūrimuose.

Minėjimas baigtas tautos himnu. Be jokių raginimų ir skatinimų minėjimo dalyviai gausiai pirko Tautos Fondo ženklelius ir čia pat lipdė į savo pasus. Tautos Fondo įgaliojimas Bradfordo A. Šukys išplatino ženklų už £. 7. 1. 0.

Po minėjimo toje pačioje salėje vyko šokiai, praskaidrinant savo nuotaiką angliškų alučių. Sokėjai ypač buvo dėkingi muzikams J. Juškai ir Burokui, kurie akordeonu, prietaisiant pianinui, džiugino šokančiųjų širdis.

Ygrikas.

NOTTINGHAMAS

Rugsėjo 5 d. Nottingame atšvęsta Tautos šventės minėjimas, į kurį susirinko apie pusantro šimto lietuvių. Skyriaus pirmininkas K. Kudla, atidaręs minėjimą, apibūdino šventės reikšmę. Paskaitą, apie dabartinę Lietuvos padėtį, skaitė St. Kuzminskas.

Šventės nuotaika atitiko įspūdingas K. Vaitkevičiaus veikalėlis „Laisvę ginant“. Puikiai motinos vaidinimą suvaidino Micekvičienė ir Laurinaitis; vaidinęs partizano rolę.

Gražiai pasirodė Br. Strumskis, deklamodamas eiles, o vaidinime dalyvavę partizanai dainomis ir giesmėmis. Gaila tik, kad puikus vaidelėlis labai greit pasibaigė, o jo pastatymui rengėjai iš tikrųjų nesigaillėjo laiko, darbo nei pasišventimo.

Neseniai Apygardos valdybos įsteigta Nottingame sekma dienio mokykla turi pasisekimo: mokinių skaičius nuolat didėja. Tai prityrusios mokytojos P. Kunickienės nuopelnas, kuri sugeba mokinius tiek sudominti, jog jie nekantriai laukia sekma dienio, kada galėtų pradėti lietuvių mokykloje pamokas.

BELGIJA

Kaip žinoma, neseniai JAV Seimas priėmė Kersteno rezoluciją, kuria nutarta iširti Lietuvos ir kitų Pabaltijo kraštų užgrobtumą. Ši rezolucija turės labai didelę svarbą Lietuvos laisvinimo darbai ir ji savo tikslą pasiekė, jei jai pavyks surinkti reikiama medžiaga — liudinkų parodymus ir dokumentus.

Lietuviai, turį dokumentines medžiagas, įrodančias bolševikų darbus Lietuvoje, užgrobtum būdai, prievartos rinkimai, išvežimai, tautų žydytės, persekiojimai, šeimų griovimas ir t. t.), galį rimtai apie tai paliudyti, prašomi pranešti BLB Valdybai. Teikiamoji medžiaga turi būti tikri atsitikimai, bet ne bendrį iš kitų nugirsti pasakojimai.

VOKIETIJA

VEIKLI BENDRUOMENE

PLB VOKIETIJOS KRAŠTO VALDYBOS VEIKLOS APZVALGA

Valdybos pirmininkas, p. Pr. Zundė, Krašto Tarybos posėdyje paduo da šitokią Krašto Valdybos veiklos apžvalgą.

Tauta yra žmonių bendruomenė su savo kalba, sava teritorija, savito ūkinio ir kultūrinio gyvenimo apraiškomis. Tai yra keturios pagrindinės jos žymės. Bent vienos tų žymių ilgiam laikui netekusi, tauta yra pasmerkta išnykimui.

Tremtyje mes neturime savos teritorijos, nei savito tarpusavyje išsivysio ūkinio gyvenimo. Vietoje to mus siurbia svetima aplinka. Kas nežino, kokią magišką galią turi vienam mūsų tautiečiui Amerikoje doleris arba Vokietijoje perspektyva į „Lastenausgleich“.

Blaviai į padėtį žiūrėdami, turime prisipažinti, kad nemažai lietuvių su kūnu ir siela tiems vyliams pasivadė. Todėl, kad nenutrūktumės nuo savo tautos kamieno, mes su ypatinga atyda turime puoselėti tai, kas mums tremtyje dar liko — savo kalbą ir savyje kultūrinį gyvenimą.

Stebėdami komunizmo laimėjimus mes matome, kad sudaryti nedidelį „profesionalų revoliucionierių“ kadrai nulemė milijonų žmonių likimą. Tą patį kelią turime pasirinkti ir mes. Turime išugdyti profesionalų darbuotojų Lietuvai kadrus ir sudaryti jiems sąlygas tam darbiu pasisekti. Savo veikloje mes turime pirmoje eilėje visomis išgalėmis remti tuos, kuriems tikrai rūpi Lietuvos reikalai, o ne tuos, kurie nori iš bendruomenės tik pasipelnyti. Tokiu būdu savaime susidarys pirmoji tautinio elito atranka. O iš jų jau reikia parinkti ir išugdyti darbuotojų kadra. Jų nebus tūkstančiai, bet ir šimtai užteks.

Viena iš priemonių lietuviškumo ūgdymui ir kadru sudarymui yra mokyklos ir gimnazija. Gimnazijos, užduotis turėtų būti pirmoje eilėje ruošti vaikus ne tiek gyvenimui, kiek kraui. Tai turėtų būti tautinis universitetas. Vokietijoje dabar veikia 17 Vargos mokyklų su 19 mokytojų ir 300 su viršum mokinių. Reikia įšiekoti būdų kaip prieiti prie paskirai gyvenančių. Tiems paskirai gyvenantiems gal galima bus įsteigti keliaujančių mokytojų instituciją. Šioje srityje dar reikia daug pastangų padėti, nes trūksta lėšų ir kvalifikuotų mokytojų. Reiks visą laiką kreipti dėmesį į mokyklų pačių pedagogų tobulinimą.

Lietuvių vaikų tautiško auklėjimo tikslams tarnauja ir vasaros stovyklos, kurių šiemet Vokietijoje buvo surengtos po vieną amerikiečių ir britų zonoje. Stovykloms materialinę paramą davė Balfas, o jas organizavo Sielovados Įstaigos Tvarkytojas, Tėvas A. Bernatonis ir skautai. Jose atostogavo skautų ir neorganizuoto jaunimo apie 250.

Apie nuosavus namus gimnazijai buvo galvota jau gimnaziją steigiant, bet tada pirmoje eilėje reikėjo pasirūpinti pačiu gimnazijos išlaikymu. Dabar jau ir pačios sąlygos privertė įsigyti jau nuosavus namus. Šis pastatas, kuriame vyksta pirmas Tarybos posėdis naujoje vietoje, yra įgytas už 185.000 DM.

Kiek geras tas pirkinys buvo rodo visa eilė faktų. Jo talpa yra apie 8.000 kub. m. Pigiiausios statybos iš laidos vienam kub. m. yra 60 DM. Tokiu būdu tokių rūmų pastatymas būtų atsiejęs apie 480.000 DM. Namus nupirkus jau buvo interesantu, norinčių juos įgyti. Mannheimo bankuose tariantis kreditavimo reikalais buvo gauti pareiškimai, kad bankams yra žinomi žmonės, kurie įšiek tokių pastatų ir būtų juos tuojau nupirkę, jeigu būtų juos žinoję.

Šiuose rūmuose įsikūrusi lietuvių švietimo įstaiga sudarys vaikams labai geras gyvenimo ir mokymosi sąlygas. Sudarius šias palankias sąlygas, mes turime pils teisę statyti ir didesnius reikalavimus mokytojams bei mokiniams.

Gimnazijos Namams lėšų telkimas varomas toliau. Be jau paskirtos Sveicarijos Evangelikų Bažnyčių 10.000 DM sumos tikimasi gauti materialines paramas ir iš kitų tarptautinių organizacijų. Vokietijoje galvojama irgi pranešti rinkliavai ir dėl to tartasi Zem. Saksonijos vi daus reikalų ministerijoje, kurios

principinis pritarimas yra gautas. Sveicarijos Lietuvių Bendruomenės pirmininko, p. inž. Stankaus, pastangomis surinktos gimnazijos namams stambios sumos, kurios „šper markėmis“ bus pervestos Krašto Valdybos dispozicijon.

Gimnazijos įteisimo reikalu yra paduoti Baden - Wuerttenbergo krašto ministerijai atitinkami pareiškimai ir kartu prašoma jos prisidėti prie gimnazijos ir jos bendrabučio išlaikymo.

Krašto Valdybos ir Did. Britanijos Lietuvių Sąjungos sutartinomis pastangomis išlaikoma leidykla „Bendrija“, kuri pirmoje eilėje rūpi nasi leisti tremtyje reikalingiausias knygas. Jau spausdinama S. Būdovos Loreta, o artimiausiu aliku ketinama išleisti Sešplaukio lietuvių kalbos gramatika ir, Rašytojų Sąjungos įsakymu pageidavimu Lauriaus dramos dalykėlių rinkinį.

Rūpintis ir tautine propaganda, skeisti mums palankių opinių vokiečių tarpe leidžiančių vokiečių kalba biuletinį, kuris kovo mėn. sustabdytas, pradėjus VLIKui leisti savąjį biuletinį vokiečių kalba

Vokiečių kalba, kartu su latviais ir estais, leidžiamas periodinis žurnalas „Baltische Korrespondenz“.

Lietuvių kalba leidžiamas savaitinis biuletinis spaudoje, o tautinių švenčių proga atskiri leidiniai ir tų švenčių proga tautininkaujama tiek Vokietijos bendruomenėms, tiek kai minyčių kraštų lietuviams.

Prie Vokietijos kraštų vyriausybės Krašto Valdybos yra skirti nuolatiniai įgaliojiniai, Nordrhein - Westfalijoje p. E. Simonaitis, Schleswig - Holsteine p. E. Žilius ir Zem. Saksonijoje p. A. Makarskas. Bendradarbiavimu su kitomis, Pabaltijo tautomis sudaryta Baltų Centro Taryba, į kurią įeina lietuvių, latvių ir estų centrinių organų pirmininkai. Krašto Valdyba atstovaujama ir Centrinėje Tremtinių Sąjungoje.

Krašto Valdyba pravedė 500 grūžusių iš Lietuvos vokiečių apklausimą ir medžiagą sukurtotekavo. Tikimasi, kad talkoje su Goettingeno moksline darbu būreliu pavyks išleisti ta tema atskirą knygą. Pensijų, vad. „Lastenausgleich“ ir kitais ekonomiais reikalais apylin kėms išleisti aplinkkraščiai. Tekdavo pašaukti vokiečių įstaigose ir lietuviško pasų pripažinimo reikalais, o bendrais užsieniečių klausimais krepiamasi per augščiau pažymėtą Centrinę Tremtinių Sąjungą.

Salpos darbas nėra tiesioginis Krašto Valdybos uždavinys, bet ir šioje srityje, kiek į ją krepiamasi, tarpininkaujama, padalinant apylin kėms atsiųstas iš kitų kraštų gėrytes.

Susirinkę naujoje vietoje lyg simboliniams posėdžiams, mes pradedame lietuvių bendruomenės Vokietijoje gyvenime naują etapą, ypač švietimo srityje, pastovesnių sąlygų, patikrinančių šimtais lietuvių jaunimo Vokietijoje geresnę ateitį, jungiant ją su lietuvišku auklėjimu ir ruošiant atgimstančiai Lietuvai jaunosios kartos tėvynės meilės vedamus darbininkus.

M. LIETUVOS TARYBOS

POSEDIS

Š. m. rugsėjo 5 ir 6 d. d. Hannoverėje, Vokietijos Krašto Valdybos būste, buvo susirinkęs posėdžius Mažosios Lietuvos Tarybos prezidiumas. Dalyvavo visi MLT prezidiumo ir revizijos komisijos nariai. MLT prezidiumo-pirmininkas E. Simonaitis referavo apie MLT rezistencijos atstovavimą VLIK, būtent — kaip jis buvo paskirtas, ką svarstė VLIKas per savo du pastaruosius posėdžius est. Prezidiumo pirmininkas iš visų dalyvių susilaukė pritarimo. M. Gelžinis referavo apie JAV Kongreso nario Ch. J. Kersteno atvykimą į VLIKą ir o planus pabal tiečiams padėti, nurodant kaip reiktų Kersteno akcijai paremti.

Toliau buvo nusistatyta laikyti pasyviais MLT prezidiumo nariais ir tuos, kurie yra išvykę į užjūrius. Po plataus pasitarimo maži Lietuvos organo „Keleivio“ reikalais buvo nusistatyta padaryti „Keleivį“ gyvu Mažosios Lietuvos lietuvių sąjungos organu. Šį rudenį spalio mėnesį numatyta susaukti visos Tarybos suvažiavimą, kuriame laukiama svarbių pareiškimų mūsų tėvynės reikalui. Per posėdžius didesnis dėmesys bu-

GAUTINGO LIETUVIAI MINĖJO TAUTOS ŠVENTĖ

Gautingo Sanatorijoje besigydą lietuvių ligonys rugsėjo mėn. 8 d. minėjo Tautos Šventę. 7,50 val. sanatorijos kajone buvo pakelta tautinė vėliava. 8 val. vietos R. Katalikų koplyčioje buvo atlaikytos pamaldos kurias laikė Sanatorijos kapelionas kun. Tomas Mayer (vokiečių tautybės), pamaldų metu giedojo sanatorijos lietuvių choras, vadovaujamas Budrūno. 10,30 val. per vietos radio buvo skaitoma paskaita lietuvių ir vokiečių kalbomis. Po paskaitų buvo transliuojama lietuviškų plokštelė muzikos koncertas, 15, 30 val. įvyko viešas minėjimas, kuriame išsamių ir turiningų paskaitų skaitė žinomas visuomenininkas Muencheno Apylinkės Pirmininkas, dipl. teis. Juodvalkis Jonas, kuris gal vienintelis, Vokietijoje gyvenančių, supranta lietuvių nedalį ir įvairiomis progomis atliko ir pasidalina su ligoniais viena kita mintimi. Jam išvykus užjūrį, ligoniai neteks vieno geriausio draugo, bet mūsų norai ir troškimai, kad jam būtų palankūs emigracinių valdininkų sprendimai. Lin kime laimingai pasiekti mylimą ir brangią savo šeimą Jungtinėse Amerikos Valstybėse.

Viešame minėjime dalyvavo taip pat ir Sanatorijos kapelionas kun. Tomas Mayer. 18,30 val. vėliavos nuleidimu buvo užbaigtas Tautos Šventės imnėjimas Gautingo Sanatorijoje.

Valdyba

WEHNEN

PLB Wehnen lietuvių kolonijos gyventojų visuotinis susirinkimas svarstė vietos aktualiausias klausimus. J. Breive iešė keletą pastabų Kontrolės komisijai dėl nepakankamo veikumo. Be to, J. Breivei prašant, nutarta pranešti aukų rinkliavą vasario 16 gimnazijos rūmų pirmo reikalams. Susirinkimas nutarė įsteigti L. R. K-žiaus skyrių.

L. R. K-žiaus steigiamasis susirinkimas įvyko rugpjūčio mėn. 18 d. Slapta balsavimu išrinkta Valdyba iš 5-kių narių ir vieno kandidato. Pareigoms pasiskirstė sekančiai: pirmininkas J. Breive, vice pir. S. Valutis, sekretorius J. Sedaitis, išdinininkas G. Lingertaitis, sandėlininkas J. Gustaitis.

PLB Krašto Tarybos atstovas, Evangelikų kunigas Keleris padarė platų Wehne gyventojams pranešimą apie Vasario 16 gimnazijos naujosios patalpos įsikurimą ir remontą.

Wehnen kolonijoj 8 Rugsėjo buvo švenčiama su pakilia nuotaika: 9,30 val. ryto, lietuvių ir vokiečių vėliavos pakėlimo, V. Lapsardakas tarė trumpą žodį, sugiedota Lietuvos Himnas. Kolonijos salėje 17,30 val. buvo pravesta II dalis minėjimo, švietimo Inspektorius Venclauskas pasakė — apžvalginę istorinę kalbą apie Lietuvos įsikurimą nuo D. L. K. Vytauto laikų. Vargos mokyklos mokytoja Atienė su mokiniais atliko meninę dalį, po to vėliavų nuleidimas, Lietuvos Himnas. švietimo inspektorius Venclausko turininga istorinė kalba Wehneniečiams paliko gerą įspūdį. Svetys.

MIRE LIETUVIS

Po sunkios ligos liepos 11d. mirė Breitenhalio seniūnijos seniūnas, mažlietuvis E. Pažėras.

JAUNAS DAKTARAS

Ilgametis Goettingeno seniūnijos seniūnas Andrius Koenigis Goettin gero universitete sėkmingai apgynė disertaciją „Untersuchungen ueber das hydraulische Mischen von Suspensionen in Behaeltern von Pflanzenschutzgeraeten“ ir gavo daktaro laipsnį. Malonu pažymėti, kad tai yra trečias mūsų bendruomenės apylinkių jaunus pirmininkas, gavęs daktaro laipsnį.

Jaunasis daktaras gimęs 1921 m. Degesuose, Sakių apskr. ir lankęs Jurbarko valstybinę gimnaziją. Bolševikų okupacija ir karo audra nubloškė mūsų tautietį į Berlyną, kur jis įsigijo brandos atestatą. Goettingeno universitete 1946 - 50 jis studiu-

NAUJI GIMNAZIJOS MOKYTOJAI

Dailininkas Alfonsas Krivickas A. Krivickas gimęs 1919 m. Kaune. Baigęs 1943 m. Taikomosios Dailės Institutą, prof. Galdiko vadovaujamą Grafikos Studijų, jau dalyvauja savo kūriniams tų pat metų bendroje Kauno dailininkų pavasarinėje parodoje, o 1944 m. pavasarį su ruošia Vytauto Didžiojo Kultūros Muziejuje pirmą kartą savo individualią kūrinių parodą.

Tremtyje, prof. Jonyno kviečiamas, dirba Freiburgo Meno Instituto grafikos ir pašybos studijų vedėju iki instituto uždarymo dienos. Tremtyje, Vokietijoje, buvo suarušta visa eilė jo kūrinių parodų: 1950 m. „Française Institut“ Freiburge, Prancūzų Vokiečių Kultūros Draugijos Konstanze (Badense) ir bendroje vokiečių dailininkų parodoje Freiburge. „Amerikahaus“ suarušia jo kūrinių parodas 1951 m. Meidelberge, Mannheime ir Heilbronne, o 1952m. Stuttgarte.

Alfonsas Krivickas yra Vokiečių Dailininkų Sąjungos narys.

Tautydas Gailius Išemigravus Vasario 16 Gimnazijos bendrabučio vedėju ir kūno kultūros mokytoju O. Gešventui į Kanadą, jo vieton iš Prancūzijos toms pareigoms T. Gailius.

Nors T. Gailius, Viktoro Gailiaus sūnus, yra gimęs Berlyne, 1922 m., bet pradžios ir augstesnįjį mokslą ėjo Klaipėdoje, pradžios mokykloje ir Vytauto Didžiojo gimnazijoje. Vokiečiams okupavus Klaipėdą, T. Gailius keliavė į Kauną, kur lankė 1941 m. baigia IV Valstybinę Gimnaziją.

Brolio Gedimino, iki šiandien laikinio trijų Lietuvos rekordus lengvoje atletikoje, pavyzdžiu Tautydas irgi pamėgsta sportą ir dalyvauja beveik visose šakose: plaukime, tenise, lengvoje atletikoje, būriavime, krepšinyje ir t.t. Nuo 1936 m. Lietuvos sporte T. Gailius pasiekia daug laimėjimų, kurių gražiausias 1938m. Pirmosios Lietuvos Tautinės Olimpiados sidabrinis medalis būriavime. Nestebėtina, kad T. Gailius ima studijuoti Erlangeno universitete šalia neofilologijos ir kūno kultūra. Bet karas ir tremtis sutrukdė normalią studijų eigą.

Tremtyje T. Gailius labiausiai pasižymi krepšinio srityje, ne kartą sto vedamas Lietuvos krepšinio rinktinės eilėse, 1948 m. sėkmingai dalyvaujamas Lietuvos rinktinės gastroliškose Prancūzijoje. Bet ir kitose sporto šakose T. Gailius lieka veiklus tų pat metų DP — Olimpiadoje Nuernberge gina Lietuvos spalvas lengvoje atletikoje ir užlma jieties metime 3 vietai. Tais pat metais jis yra Erlangeno universiteto stalo teniso meistris, o 1951 m., persikėlęs į Prancūziją, kartu su žinomu krepšininku Grybausku, žaidžia Prancūzijos krepšinio komandose, pasiekdamas su FC Mulhouse komanda 1953 m. Taurės varžybose finalą, dalyvaujant varžybose daugiau 700 vietnetų. Pažymėtina, kad Prancūzijos respublikos prezidentas Auril per finalą, pirmą kartą savo gyvenime, stebėjo krepšinio rungtynes.

Vasario 16 Gimnazijos kviečiamas, sutiko eiti bendrabučio vedėjo ir kūno kultūros mokytoju pareigas, žinodamas, kad jaunoji lietuvių karta tremtyje turės nelengvą uždavinį sėkmingai apginti Lietuvos spalvas. Mokydamas mūsų praeuglį, jis savo pa vyzdžiui ir užsidegimu skatins gimnazijos auklėtinius lavintis ir stiprėti fiziniai, kartu dirbant Lietuvos garbei.

Nuo 1945 iki 1953 m. Goettingeno universitete studijas baigė daktaro laipsniu devyni lietuviai: Petras Kaladė, Kazys Gudėnas, Juozas Repeška, Elena Arminavičienė, Eugėnija Sakaluskaitė, Pranas Juodviršis, Valdemaras Mileris, Edvardas Šeika ir dabar Andrius Koenigis. Išlaikiusių valstybinis egzaminus lietuvių yra dar kita tiek. Šiuo metu studijuojančių lietuvių Goettingeno universitete jau nebėra.

Stockholmas. Švedų policija suėmė pagyvenusį šoferį, kuris nuosavau automobiliu atvyko iš tolimos provincijos, užėjo sovietų ambasadą ir, radęs radęs raudonąją valdininką, gerokai jį apkūlė.

ZEMES DREBEJIMAI NESILIAUJA

Nauja žemės drebėjimų banga pa...
lietė įvairias žemės rutulio vietas.
Pereitę sekmadienį vakarų Vengri-

VOKIETIJOS RINKIMU PASEKMES

Vakarų Vokietijoje įvyko š. m.
rugsėjo mėn. 6d. rinkimai į Bundes-
reichstag. Taip vadinas vakarų Vo-

nyta Vokietija? Atrodo, kad čia esa
ma kitokios politikos. Maskvos val-
davai, nors ir netiki savo laimėjimu,

už juos. Bet šiems žmonėms teko
labai skaudžiai nusivilti: soc-demo-
kratai, balsuojant tremtinių įstaty-

(atkelta iš psl. 1)
sitikimas su Kerstenu ir ALT atsto-
vais buvo ne tik malonus, bet ir di-

S. m. birželio mėn. 17 d. įvykiai
nebuvo politiniai sprendžiami; jie
buvo paseka ištos eilės ankstyves-

Reikia neužmiršti, kad Vokietijoje
dabartiniu metu gyvena daug pa-
bėgėlių iš rytų — Lenkijos, Rumu-

Sie rinkimai ir vėl parodo, kad
visuomenės orientacija gyvena, kad
visuomenės sąmonė atsinaena ir ji

(atkelta iš psl. 4)
blogą likimą turį kentėti mirusieji.
Epo rašytojas pataria rūpintis miru-

Vokietijos socialdemokratų pažiū-
ra yra aiškiai klaidinga. Ji galėtų bū-
ti teisinga, eji SSSR diplomatijoje bū-

Salia vitaminų aluje mokslininkai
užtiko kūniui svarbių gelbstinųjų
medžiagų, tam tikrų mineralų. Yra

Alkoholis pagalvauja yra maistingas
— jame yra kalorijų. Visų alkoholi-
nių gėrėjų gausiausias kalorijomis

Mūsų laikų archeologiniai radini-
ai, kurie siekia net iki 2.000 metų
pr. Kristaus, rodo, kad šv. Raštas

Užsienyje metams — 6 doleriai.
S k e l b i m a i : spaudos eilutė arba visą vieta — 1 šl.
Adreso pakeltimas — 1 šl. Paskiras numeris — 1 šl.

Prasos maldaknyges
Viena iš rusų zonos pabėgusių se-
nutė, Rytprūsių gyventojai, patekusi

„So leb du wohl,
LITAUERLAND..“
1945 metais, sovietų gaujoms ar-
tiėjant, palikau Pr. Eylau ir bėgau

